

יום הכיפורים תשפ"ז

על הצדיקים ועל החסידים

כדי שיוכל לשוב בתשובה, מצד עיקר הדין היה נתבע מהאדם לעלות לשמים לתקן את מה שהחריב שם

פוסק הדור מרן הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א

"פתח תקווה נכבד מאד"

מרן הגאון רבי גרשון אדלשטיין זצוק"ל

כל המעביר על מידותיו מעבירין לו על כל פשעיו (ר"ה יז)

אם אדם מוותר ואינו מקפיד על מה שפוגעים בו, מפני שמבין שהכל בידי שמים, וכל מה שמן השמים הרי זה לטובה, וגם אם אדם אחר מצער אותו, הצער מגיע לו מן השמים, והצער לטובתו, שזוכה בו לכפרת עוונות במקום גיהנום, והמצער עשה לו טובה בזה, אמנם הוא בעל מידות רעות שמצער, וצריך לבקש עליו רחמים שיחזור בתשובה, אבל אין להקפיד עליו, רק יש לדונו לכף זכות, שאינו אשם, וכל מעשיו נובעים מתוך חוסר הבנה וחוסר ידיעה. זוהי אהבת הבריות, וכיון שהוא מעביר על מידותיו ואינו מתחשב במה שאחרים פוגעים בו, גם בשמים לא מתחשבים במה שהוא פוגע בכבוד שמים, ומעבירין לו על כל פשעיו, מידה כנגד מידה. וכבר כתב רבינו יונה בשערי תשובה (א, כח) כי זהו "פתח תקווה נכבד מאד" שאם אדם מוותר לאחרים גם בשמים מוותרים לו - מידה כנגד מידה. (דרכי החיזוק, י"כ תשע"ח 324)

ומחיה ובונה מחדש את כל העולמות שהאדם הרס במעשיו בשעת החטא, וזהו עומק רחמי ה' בקבלת התשובה, שאינו מתרצה רק לאדם החוטא, אלא הוא מתקן את הקלקול שקלקל האדם במעשיו, ובונה את העולמות שנחרבו בעולמות העליונים.

וזהו מה שנאמר כאן "כי לא בשמים היא", כי באמת מצד עיקר הדין היה נתבע מהאדם לעלות לשמים לתקן את מה שהחריב שם כדי שיוכל לשוב בתשובה, ומאחר שמצד המציאות לא שייך שיעלה האדם לשמים לתקן שם העולמות, אם כן לא היה שייך כלל שיצליח האדם לשוב בתשובה ולתקן את מעשיו, ולזאת הדגישה תורה "לא בשמים היא", כל כך גדול הוא כוח התשובה, שאין צריך האדם לעלות לשמים לתקן שם מה שהחריב, וגם "לא מעבר לים היא", אין האדם צריך לנדוד למקומות רחוקים מעבר לים כדי לתקן מה שקלקל בעולם הזה במדינות נידחות מכוח השפעת מעשיו, אלא "כי קרוב אליך הדבר מאוד בפך ובלבך לעשותו", כשהאדם שב בתשובה הרי הקב"ה כבר מתקן את כל הקלקולים.

(ביאורים והנהגות)

לא בשמים היא... ולא מעבר לים היא... (פרשת נצבים)

מבואר ברמב"ן שפסוקים אלו עוסקים במצוות תשובה. וראוי להבין מדוע כתבה תורה "לא בשמים היא" על מצוות תשובה יותר משאר מצוות התורה, והרי בשום מצווה ממצוות התורה לא מצאנו שהאריכה תורה לכתוב בו "לא בשמים היא". ופירש בזה מרן הגר"ח מוואלאז'ין ז"ל, דהנה ידוע שלכל יהודי יש השפעה עצומה על כל העולמות העליונים, שבכל מעשה מצוה הוא מאיר את העולמות העליונים ובכל מעשה עבירה רח"ל הוא סותר עולמות ומחריבן, וכמו כן בכל חטא יוצר החוטא רוח טומאה המשפיע טומאה גם על מדינות רחוקות ולא רק במקומו, והנה כשהאדם שב בתשובה, הקב"ה מוחק את רוח הטומאה, ובונה

אילו היה כזה מושב זקנים שכל הנכנס שם, שב להיות צעיר, הכל רצים ומשלמים את כל הונם על מנת להתגורר בו. זוהי תשובה! כאשר עושים תשובה שבים להיות יונגרמאן צעיר ונקי

הגאון רבי שלום שבדרון זצ"ל על תשובה אמיתית

כִּי תִשׁוּב אֶל ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לִבְּךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ (דברים ל)

הפסוק אומר על מצות תשובה: "כי תשוב אל ה' אלוקיך בכל לבבך ובכל נפשך, כי המצווה הזאת אשר אנכי מצווך היום לא נפלאה היא ממך וכו'". לא בשמים היא לאמר מי יעלה לנו השמימה ויקחה לנו וישמיענו אותה ונעשנה ולא מעבר לים היא לאמר מי יעבר לנו אל עבר הים ויקחה לנו וישמיענו אותה ונעשנה, כי קרוב אליך הדבר מאד". כיצד עושים תשובה? הגמרא בעירובין דף נ"ד אומרת ושואלת "אימתי קרוב אליך הדבר מאד? אם בפיק ובלבב לעשותו". נשאלת כאן שאלה עצומה. הלא דיברה תורה בלשון בני אדם, א"כ נחשוב כיצד אבא מדבר אל בנו, "תשמע חביבי, יש לי בשבילך מתנה חשובה מאד, ואל תחשוב שתצטרך לנסוע לאמריקה לקחתה ולהביאה לכאן, היא כאן בכיס של החליפה שלי..." וכי כך לשון בני אדם? אם כבר שייך, הוא יכול לומר לו 'המתנה לא באמריקה אלא באירופה - רק ארבע שעות נסיעה', או 'אינך צריך לנסוע לאמריקה, כי המתנה כאן בארץ ישראל בעיר צפת' אבל האם אומרים: 'אינך צריך לעלות לשמים או לנסוע לאמריקה מעבר לים, אלא איפה? בכיס שלך, בלב שלך?!

אמר הרב'ה, תשמעו, חביבים, היטב (הרב'ה היינו רבי לייב חסמן זצ"ל).

מצוות תשובה, היא כזו מין בריאה, או שהיא קרובה מאד או רחוקה מאד.

הרי עסוקים אנו בפרשת התשובה, "כי תשוב אל ה' אלוקיך" אם הנך מבקש לדעת כיצד עושים תשובה דע כי הדבר קרוב אליך מאד בפיק ובלבבך לעשותו והכוונה על התורה הכתובה בידינו - תורה שבכתב ושבעל פה (בפירוש רש"י) כי אם תתבונן בפסוקים במשניות ובגמרא - תדע ותשכיל, אבל, זאת בתנאי אחד שתתבונן בהם, אז הם קרובים מאד! אך אם לא תתבונן תהיה מונח בדברים אחרים היא לא רחוקה ממך קצת, אלא הרחק מאד - בשמים ומעבר לים. וברוב המצוות והתורה כך הדבר. אם תלך לפלוני שהראש שלו, בא נאמר, בקלפים, תאמר לו תעשה תשובה, הוא אפילו לא יודע על מה אתה מדבר אליו, תשאל אותו משהו במצות

תפילין הוא רחוק ממנה כמטחוי קשת, אבל אם רק נכנס לשיעור בבית הכנסת מכניס את עצמו מעט - הכל כל כך קרוב, על השולחן ובתוך הפה, זו מציאות! כן, כן.

אז קרוב מאד או רחוק, רחוק מאד. שתי הגדרות מיוחדות שמעתי מהרבי שלי אודות תשובה. אדם שביתו וכל תכולתו נשרף, יצא ערום מכל נכסיו, אומלל. והנה למסכן זה, היה ביטוח. חברת ביטוח שילמה לו את הכל, כמה מאושר הוא.

"תשובה" היא כחברת ביטוח לאחר שריפה. (ב) מה היה אילו היה כזה מושב זקנים שכל הנכנס שם, שב להיות צעיר, הכל היו רוצים ורצים להתאכסן שם, ומשלמים את כל הונם על מנת להתגורר בין כותלי אותו מושב זקנים. זוהי תשובה, תשובה! כאשר עושים תשובה שבים להיות יונגרמאן צעיר ונקי.

וכמדומה, כי שני המשלים הנ"ל קשורים ל"תשובה מיראה" ו"תשובה מאהבה" המשל הראשון תשובה מיראה. והשני - כאשר זוכים, לתשובה מאהבה.

אך אבא צועק אחריו

לפני עשרות שנים (בהיותי בחו"ל) שמעתי מתלמיד חכם שאמר בשם רבי לייבלה אייגר זצ"ל שאמר כך: "וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם" משל למה הדבר דומה לבחור שעתיד היה לצאת לדרך רחוקה. הוא ארז את מטלטליו וסידר את כל צרכיו לפני היציאה לדרך.

ביום האחרון כאשר כרטיס הנסיעה כבר בכיסו ערך את הסידורים האחרונים, התכופף למזוודות פתח, הכניס חפצים קטנים וסגר וכו', והנה כיון שחשש כי הכרטיס יפול מכיסו ויאבד, הניחו בינתיים על השולחן. הגיע זמן היציאה לדרך, הוא הגביה את המזוודות, הניח על הכתף את התיק, ומיהר החוצה, חטף את המזוודה ורץ. אך אבא צועק אחריו: "את העיקר שכחת, ללא הכרטיס לא תוכל לנסוע, יענקל שלי, שכחת את הכרטיס על השולחן!".

אך מה לעשות - הוא כבר רץ ואינו שומע, לאבא אין ברירה הוא מדלג אחריו מתקרב לעברו וקורא אחריו שוב, ובד בבד

זורק אליו את הכרטיס - "קח, תיסע!"
 "וזרקתי עליכם" אנו יוצאים לדרך, לפעמים, ללא העיקר, אורזים את החפצים, מתנועעים בתפילה, מדברים להקב"ה, נותנים צדקה ואולי גם מתענים, אבל שוכחים את העיקר: להניח את העבירה בצד, לשכוח מהעבירה במאת אחוזים להיפרד ממנה עולמית. וכיון שה' רואה שבצורה כזו לא נגיע לעולם לתשובה, אז הוא זורק עלינו מים טהורים וטהרתם, הוא מעורר אותנו במים טהורים להשליך את החטאים. קחו וטהרו! כי בלי זה לא תגיעו לעולם.
 "אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרים ומי מטהר אתכם כו' שנאמר וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם".

א'גיוואלדיגע מעשה

נסיים בסיפור שסיפר רבי יעקב קמינצקי זצ"ל מגדולי אמריקה, אודות כוחה של תפילה ומעשים, א'גיוואלדיגע מעשה. בעיר סולבאק התגורר אדם גדול מגאוני הזמן, שחיבר ספר: "שאלות ותשובות עמודי אור". בכל 'תשובה' הלכתית בספרו הוא מסיים בחתימת שמו בתוספת: "העלוב". (הנצי"ב מוואלזין היה חותם "נפתלי צבי - העמוס בעבודה", וגאון זה חתם "העלוב"), מה הבסיס לחתימה תמוהה זו? על כך סיפר רבי יעקב קמינצקי.

סבו של רבה של סולבאק, היה גביר ונגיד נכבד. הוא התפרנס ממרכז מכירות גדול של הימים ההם, בו בקרו רבים ונכבדים שרכשו את סחורתם. גם הגבירים הגויים נכנסו בשערי מרכז המכירות. הפריצים של העיירות מסביב ביקרו הרבה בחנות. וילך האיש הלך וגדול, עשירותו היתה לשם דבר. והקנאה בעקבותיה...

כאשר הקנאה אוכלת את הלב, החלו לדבר סרה על בתו של הגביר... היא, הבת, עסקה גם כן במכירת סחורות בחנות של אביה. ובעלי לשון הרע ומוציאי שם רע אמרו: "הפריצים הרי מסתובבים שם כל כך הרבה..." לשון הרע, מי לא יודע, הוא לפעמים כאש בנעורת, נורא ואיום, התוצאה הייתה: כל שידוך שהציעו לה, צד הבחור התעניין בעיירה ומיד שמע את הרינונים עליה, ואין שידוכים. השנים חלפו. שנה שנתיים, חמש שנים. הבת כבר בגרה והכאב גדל. האב היה אערליכער איד וידע כי בת ישראל אין לה לשבת גלמודה, וכדאי לה שידוך פשוט ולא לשבת בדד. הוא התאמץ להשיג לה לפחות שידוך פשוט. אך גם שידוך כזה היה קשה למצוא לה... מי יהיו להתחתן עם בת ישראל לא כשירה.

בסופו של דבר הוא מצא בחור שנאות להנשא עם בתו - "אהרון דער שמייסער" (=אהרון המצליף) בחור שמגיל שנה שנתיים הסתובב ללא מסגרת, ללמוד לא ידע, וברבות הימים

השכיר את עצמו לבעלי העגלות של העיר - להכות את הסוסים, מאי משמע? כאשר העגלון מתעייף, התיישב הוא להחליף אותו ולהצליף את הסוס. אתם כבר מבינים איך הוא היה נראה. למעשה, אחד מבעלי העגלות בעיר היה אפוטרופוס עליו. וכאשר הגביר אבי המדוברת הציע את בתו באזני העגלון, הוא לא הביע את הסכמתו על אתר, רק לאחר שבוע נתן את הסכמתו. נו, ברוך ה', הם באו בברית האירוסין. הימים חלפו, יום הנישואין הגיע.

בת הגביר עם אהרון דער שמייסער

בת הגביר עם אהרון דער שמייסער, עלבון. התאספו בחצר בית הכנסת לעריכת חופה וקידושין כאשר שמחה ועלבון משמשים בערבוביא. רגעים ספורים לפני שהחתן בא לכסות את פני הכלה, נעמדה הכלה על רגליה ובמעמד כל האורחות שהצטופפו באולם, דיברה לפני מי שאמר והיה עולם - הקרוב 'לכל אשר יקראוהו באמת': 'רבונו של עולם אתה יודע כי אני בת ישראל כשירה, ונקיה מכל רבב. אתה יודע! לכן בזכות זאת, אני מבקשת ממך, שתתן לי ילדים כשרים ונקיים מכל רבב'. הדמעות עלו עד לב השמים. מאותו זיווג נולדו לה ארבעה ילדים, שארבעתם היו מגדולי הדור ממש, אחד מהם הסובאלקער רב: הגאון בעל "עמודי אור" זצוק"ל. ומכאן רמז לחתימתו בכל תשובותיו "העלוב". בזכות העלבון שליוה את אמו, הוא ואחיו זכו למה שזכו. הנה כח תפילה. "ואמרו חז"ל "אשרי מי שחושדין בו ואין בו". ה' יעזרנו שלא נזדקק חלילה לביזיונות, בשביל להצליח מחמתם. ונזכה לתשובה שלימה ולגאולה שלימה לנו ולכל כלל ישראל במהרה בימינו.

(קטעים מלוקטים מתוך דרשותיו מתוך הספר 'להגיד')

פעם אחת פגע בו 'ראש הישיבה' ושאלו, האם ידעת כבר מהי התשובה על קושייתו של 'רב החובל'... הבחור שלא ידע מאומה מהנלמד, שאל את רה"י - באיזו סוגיא מדבר ראש הישיבה

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א - לא להיות כשוטה המאבד מה שנותנים לו

ותשובה ותפלה וצדקה מעבירין את רע הגזירה

(ערך תשובה) וז"ל: ואם כל השנה הלך בשרירות לבו, ויצרו הפיל עליו תרדמה, הנה בהגיע ימי חפץ ימי רצון חודש רחמים ועשרת ימי תשובה, לא עת לנום ולישון, כי מלך במשפט יעמיד ארץ, וחרדה ילבש ויתעורר כאיש אשר יעור משנתו... כי הימים - ימי רצון, ותפילתו ותשובתו עושה פרי. וכתוב בספרים שהפרש יש בין עשרת ימי תשובה לשאר הימים לענין תשובה ותפילה כהפרש האור מן החושך, ויפה שעה בתשובה ומעשים טובים בימים האלה מימים שלמים בשאר הימים, אשר על כן ראוי לחוש על כל רגעיו של ימים אלו שלא לאבדם.

כתב הרה"ק ה'ערבי נחל' זי"ע (דרוש לשבת תשובה תקנ"ב) וז"ל: לפחות כל אחד מבני העיר יתבטל יום או יומים או שלושה ימים בחודש אלול מענייני ביתו ויעסוק כל המעת לעת בעסקי נשמתו ויתפלל לפני השי"ת, שלהיותו טרוד כל השנה יחשבו ימים אלו כאילו עסק כל השנה בתורה ובמצוות וכו'. ואף כי ב'אלול' דבריו אמורים לא גרעו עשרת ימי תשובה מהם.

דבר מהר כי הבטריה נגמרת

ראיתי להגאון רבי י"א דינר ששמע בהיותו על האוטובוס, איך שבחור יושב מאחוריו מדבר בטלפון, ובצד השני דברו באריכות, אמר לו הבחור דבר מהר כי הבטריה נגמרת... ולמד מכך כיו"ב, בימים הללו, הקב"ה אומר לנו, מהר מהר, הבטריה נגמרת, עוד מעט קט יום הדין - אל תחשוב שיש לך זמן... כביכול הכל נגמר, יום הדין מגיע וחייבים להתחיל לסגל הרבה תורה ומצוה, לזכות גדול לקראת יום הדין. ויזהר שלא יהיה כאותו בחור שהיה מרבה לישן ביום ובלילה, פעם אחת פגע בו 'ראש הישיבה' ושאלו, נו, יקירי, האם ידעת כבר מהי התשובה על קושייתו של 'רב החובל'... הבחור שלא ידע מאומה מהנלמד בישיבה, שאל את רה"י - באיזו סוגיא מדבר ראש הישיבה... אמר לו ראש הישיבה, כי כבר הקשה רב החובל את יונה הנביא 'מה לך נרדם' קום קרא אל אלוקיך... אולי יתעשת. ידוע שהצאר ניקולאי היה מפעם לפעם מחליף שמלותיו

הנה תקנו הגאונים להוסיף לבקש בעשי"ת בברכת 'אבות' - 'זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים וכתבנו בספר החיים למענך אלוקים חיים', וכבר הקשו שהרי ג' ברכות ראשונות של שמו"ע אינם אלא 'שבח' ותהילה לבורא ית"ש, ומה מקום לבקשות באמצע הברכה הראשונה (עי' טור סי' תקפ"ב). והביאור הוא על פי מעשה שהיה עם הגאון רבי יחזקאל אברהמסקי זצ"ל בעת שכיהן ברבנות עיר הבירה לאנדאן (לונדון), אשר אחד מתושבי המקום ירד מנכסיו מטה מטה ל"ע וכמעט שלא גווע ברעב, והגיעו הדברים לידי 'פיקוח נפש' ממש, נחלץ הר"י לעזרתו, הוא בעצמו ערך מגבית והסתובב בבתי גבירים להתרימים מממונם. בליל שב"ק עלה הרב לגביר אחד והחל לבקש ממנו שיפתח את ידו ויתן עכשיו תרומה נכבדה, נדהם העשיר ואמר: רבי, שבת היום... יסור נא מר לביתי לאחר השבת ואז אתן, אמר לו הרב, בכוונה תחילה הגעתי עכשיו כדי שתבין ותשכיל גודל נחיצות הבקשה עד שאפילו שבת נדחית מפניה, ולא עת דברים עתה כי אם 'קום ועשה'... (ופשיטא, שבא רק אחר השבת לקבל הנדבה בפועל).

כיוצא בדבר הננו מבקשים זכרנו לחיים דייקא שלא במקום הראוי ושלא עפ"י הסדר, כי אין הימים כתיקונם שצריך לשמור על ה'גיגונים' ועל המנהגים... אלא הזמן בווער כאש, ופיקוח נפש יש בדבר, רבש"ע זכרנו לחיים... ואם לא עכשיו אימת... כתב ה'פלא יועץ'

לתשומת לבכם

בתקופת 'בין הזמנים'
גליון 'על הצדיקים'
לא יודפס.

נשוב להדפיס ולהפיץ בעז"ה
בתחילת חודש מר חשוון.

המערכת

וגם עוזב אז גם אתה תיקרא ירוחם...

יסוד גדול אמר הרה"ק הרר"ב מפרשיסחא זי"ע, בבי"ד של מעלה לא ישאלו לאדם מדוע נכשל בחטא, רק טענה אחת יטענו בפניו - מדוע לא שבת בתשובה, ולאדם לא יהיה מה להשיב על כך, כי מה הפריע לו להתחרט על העבר ולקבל ע"ע לתקן דרכיו מעתה. ומבואר כן להדיא במדרש (נשא, במד"ר יג) כי טרם שגורש אדם הראשון מגן עדן ביקש ממנו הקב"ה שיחזור בתשובה, ואמר לו 'אפילו עכשיו עשה תשובה ואני מקבלך', ומאחר שלא עשה תשובה גירשו אותו, והן הן הדברים, שעל עצם החטא היה בידו להצטדק, וכמו שטען בעצמו (בראשית ג) 'האשה אשר נתתה עמדי היא נתנה לי מן העץ ואוכל', אך על הטענה מדוע לא חזר בתשובה לא היה לו מה להשיב, ומשום הכי נענש מן הדין.

ב'תשעת הימים' נשאל אחד מגדולי הדור זצ"ל ע"י איש בעל עסקים האם מותר לו לעסוק באיזה מסחר מטעם 'השתדלות'... שחק הגדול וענה ליהודי, כי העת להשתדלות היא ב'תשעת הימים' - העת והזמן לזה הוא ב'עשרת הימים', כלומר שבימים האלו קוצבים לו לאדם קצבת כל השנה ואז יעשה השתדלות ב'תהלים' ובתחינותיו לפני השי"ת. וכבר הבאנו את דברי הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע (אמרי פינחס אות תפד) וז"ל: גם פעם אחת ציוה לומר פרשת המן בכל עשרת ימי תשובה, וכמה פעמים שמעתי שהיה מזהיר להתפלל על הפרנסה ושאר הצרכויות ולהאמין שהשי"ת ימלא שאלתו בוודאי, והיא מצווה רבה.

וכך מספרים ששאלו את הגאון רבי חיים קנייבסקי זצ"ל לטעם מנהגו לסיים בכל יום מעשי"ת את ספר התהילים, והשיב שעושה כן, כי זה ה'השתדלות' שלו לפרנסה

(קטעים מלוקטים מתוך 'באר הפרשה' יז"פ תשפ"ו)

ולובש עצמו כאחד הכפריים, והיה מהלך בין הבריות לשמוע מה הבריות סחים ומה דעתם על הנעשה במדינה. באחד הלילות פגש בכמה אנשים היושבים בבית המזיגה, פתח שיחתו עמהם, בתוך הדברים שאלם - לו שמעתם שהמלך יושב בחברתכם, מה הייתם מבקשים מאתו, ויענו כל אחד לפי דרכו, זה אמר הייתי מבקש לקבל אחוזה גדולה, השני ביקש שדה גדולה, והשלישי ביקש סכום מעות אדיר... רק אחד מהם אמר בזלזול, מה לכם כי תדברו גבוהה, מה לכם עוסקים בשטויות והבלים - והרי אין המלך נמצא כאן, שתקו והניחוני לנפשי, והם לא ידעו שהמלך מדבר עמהם. ויהי ממחרת, קיבל כל אחד מהם ע"י שליח מבית המלכות ככל אשר שאלה נפשו ביום האתמול, זה קיבל אחוזה, זה שדה, והשלישי קיבל את מלוא הסכום שדיבר עליו אתמול... והרביעי קיבל מכתב חתום בידי המלך, אכן, נניח לנפשך מנוחה שלימה שאתה רוצה בה, ומאומה לא יגיע אליך מבית המלך... וכי אפשר לתאר עלי גליון את צערו הגדול שהפסיד אלפי אלפים בדבריו אלו...

ולדידן, ימים אלו גבוהים עד מאד כי הקב"ה ממציא עצמו אלינו - דרשו ה' בהמצאו... בל נהיה כאותו שוטה שלא הרגיש כי המלך נמצא בסמוך אליו... ועל ידי בקשה מעומק הלב בידינו להמשיך על עצמנו שפע גדול עד מאד, גם יש בידנו לקרוע ולבטל גזר הדין ולהפכו מדין לרחמים, המבקש בזו העת 'מנוחה' אינו אלא מאבד עצמו לדעת ר"ל.

האם הוא יודע מהי חשיבותה של הפטרה זו

הרה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן זי"ע שאל פעם לעשיר אחד שקנה בדמים מרובים את ה'עליה' של 'מפטיר יונה' במנחה דיו"כ האם הוא יודע מהי חשיבותה של הפטרה זו, השיב הלה בפשטות מפני שנאמר בה גודל מעלת התשובה שמבטלת גזירות רעות, דכתיב (ג י) 'וירא האלוקים את מעשיהם כי שבו מדרכם הרעה וינחם האלוקים על הרעה אשר דיבר לעשות להם', נענה הרה"ק ואמר, לא כן, כי עיקר עניינה 'מה לך נרדם קום קרא אל אלוך' אולי יתעשת האלוקים לנו ולא נאבד' (א ו).

בקרב חסידיו של הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע היה חסיד בשם רבי ירוחם, והיה הבית אהרן מרבה לשלחו לגשת להתפלל לפני העמוד. פעם שאל אחד החסידים שגם נפשו אוותה להתפלל לפני העמוד... רבי קדוש, וכי משום שהוא נקרא בשם 'ירוחם' יגש כל כך הרבה לעמוד... (כטוען מבלי אומר ודברים, נפשי מה תהא עליה), אמר לו הרבי, לכשתהיה מודה

המשגיח רבי יחזקאל לוויןשטיין זצ"ל, היה אומר: על כל דבר אפשר לעשות תשובה ולהתכפר, אבל על דבר אחד אין סליחה ואין כפרה

הגה"צ רבי חזקיהו מיישקובסקי שליט"א על קבלת עול מלכות שמים

המשגיח, מרן רבי יחזקאל לוויןשטיין זצ"ל, היה אומר: על כל דבר אפשר לעשות תשובה ולהתכפר, אבל על דבר אחד אין סליחה ואין כפרה: "והתברך בלבבו לאמור שלום יהיה לי כי בשרירות ליבי אלך" (דברים כט). מה שהולך בשרירות ליבו, מי שפורק מעליו עול ואומר "איך טו וואס איך וויל", אני עושה מה שאני רוצה - "לא יאבה ה' סלוח לו". אדם מטבעו אינו מוכן לקבל עול. זה קשה לו, הוא לא מסוגל. הוא אומר לעצמו: אני יכול לשנות פה, לשפר שם, אבל להתהפך ממש - אין לי כוח. אני מוכן להשתדל, אפילו קצת להתאמץ, אבל קבל עול ממש - זה לא. ואז יבואו לאדם וישאלו אותו: מה איתך? אתה חושב שהחיים הפקר? הרי יגיע הזמן שתיתן דין וחשבון על חיים בלי חשבון! האדם מהרהר רגע, ומנחם את עצמו - "לא נורא, יהיה בסדר"... או בלשון התורה: "שלום יהיה לי"... לא, לא יהיה בסדר! אומרת התורה: "לא יאבה ה' סלוח לו". הקב"ה נתן לך מתנה יקרת ערך - את התשובה, ואתה מוותר עליה וממשיך ללכת בשרירות ליבך, לא מוכן לקבל עליך עול? זו כפיות טובה! ועל כך אין סליחה ואין כפרה.

"איך טו וואס איך וויל" - אני עושה מה שאני רוצה

אנחנו בדור של "חוצפא יסגיי". המושכל ראשון של חוצפה זה להיות בלי קבלת עול. אני לא חייב לאף אחד, ואף אחד לא יגיד לי מה לעשות. "איך טו וואס איך וויל" - אני עושה מה שאני רוצה. זו התגשמות אזהרת התורה על "בשרירות ליבי אלך".

היסוד של בניין האדם הוא קבלת עול. להיות כפוף לתורה, לשולחן ערוך. לא לעשות מה שאתה רוצה - אלא מה שהקב"ה רוצה, מה שהתורה רוצה.

ר' משה שטינגל אומר ב"מבקשי השלמות": המקושש - לשם שמים נתכוון, כדי להראות לכולם את ענשו של מחלל שבת. וכמובא בתרגום יונתן (במדבר טו) שגזרת השבת נודעה לישראל, אך העונש על חילול השבת לא נודע להם, וקם האיש ואמר: אלך ואתלוש עצים ביום שבת ויראו אותי עדים ויגידו למשה, ומשה ישפוט אותי, ועל ידי כך יודע

העונש לכל ישראל.

והנה, לכאורה מי שמוסר נפש, הרי הוא ראוי לכבוד ושכר, אך המקושש לא רק שלא זכה לשום כבוד ולשום שכר אלא הוא מקולל. ומה עם מסירות הנפש שלו? אין שום זכר למסירות נפש!

אומרים חז"ל (שבת קיח) "אלמלי משמרין ישראל שתי שבתות כהלכתן - מיד נגאלים". השבת השנייה היתה של המקושש. נמצא שכל העיכוב של הגאולה עד היום - הוא בגלל המקושש! וכי הוא ראוי לכבוד ולשכר? הרי אין לך מקולל יותר ממנו.

ומה היתה הטעות שלו? נכון, הוא מסר את הנפש ועשה את מעשהו לשם שמים - אבל הוא לא עשה כפי ציווי התורה, אלא כפי שהוא מבין. התורה אומרת: אסור לחלל שבת! ואם אסור - אז אסור!

יש כאלה שעושים 'שטייגען' - באמצע חזרת הש"ץ... יש כאלה שלומדים בהתמדה כל הלילה ואחר כך ישנים כל הבוקר. בלי 'סדרים' מסודרים, בלי תפילות מסודרות, העיקר שלמדתי בהתמדה...

גם ברוחניות - צריך לקבל עול, להיות כפוף לשולחן ערוך. לא הכל מותר, יש דינים ויש כללים. ואם זה לא כפוף לתורה, לשולחן ערוך - זו פריקת עול!

הייתי בערב ראש השנה אצל מורנו ראש הישיבה

העיקר הראשון מעיקרי התשובה הוא חרטה. כותב רבינו יונה ב"שערי תשובה" (שער א אות י) שהאדם צריך להתחרט על מעשיו הרעים, ויאמר בלבבו: "הנה הבורא נפח באפי נשמת חיים חכמת לב וטובת שכל להכירו וליראה מלפניו, ולמשול בגוף וכל תולדותיו, כאשר המשילה על שאר בעלי חיים שאינם מדברים, מאשר יקרה בעיניו נכבדה. ואחרי אשר בעבור זאת נבראתי, ויהיה בי הפך מזה, למה לי חיים?" הייתי בערב ראש השנה אצל מורנו ראש הישיבה. להתברך בשנה טובה. היו שם אברך ואשתו. אותו אברך פעל בדרך מסויימת שסלל לעצמו, ואשתו לא היתה שבעת רצון מכך, למרות שהוא פעל רבות לתועלת הציבור. הוא ביקש מהראש

האחד לא ידע את שמו של חבר

הרב גרשונביץ מספר, כשלמד בישיבה בקוברין היה איתו בחדר בחור נוסף, ולמרות שהם לנו בחדר אחד במשך חצי שנה, האחד לא ידע את שמו של חבר. כשסיפר זאת לתלמידיו וראה את התמיהה בפניהם, הסביר כי אין כאן צדקות מיוחדות. פשוט מאוד, במשך כל התקופה לא יצא להם להיפגש ולדבר שיחת חולין. הרי כל זמן שלומדים – לומדים, וכשעייפים – הולכים לישון, ובבוקר – קמים לתפילה, ואחר כך מתחיל 'הסדר', ומרגע שמתיישבים על ידי הסטנדר – לא קמים. אם כן הפלא שלא יוצא לשוחח...

המושגים של פעם היו אחרים. בחור שהיה לומד שמונה עשרה שעות ביממה היה נקרא 'בינוני'.

צריך להחדיר זאת עמוק בנשפנו ובליבנו: לומדים לא מכיוון שיש חשק ללמוד, אלא כי צריך ללמוד! מי שלומד בגלל החשק, כשאין לו חשק – הוא אינו לומד, ואם כן זה היפך קבלת עול.

כותב רבנו יונה (שערי תשובה שם ו'): "כי אם אמור יאמר העבד לרבו: כל אשר תאמר אלי אעשה זולתי דבר אחד – כבר שבר עול אדוניו מעליו, והישר בעיניו יעשה".

חיסרון ורפיון במשהו, בכלשהו – זו פריקת עול! אם הוא עושה כל מה שמוטל עליו חוץ מדבר אחד – אי אפשר לומר עליו שבתשעים ותשעה אחוז הוא מתפקד כראוי ורק אחוז אחד פגום אצלו, אלא כל המהות שלו היא של "הישר בעיניו יעשה"! ובמילים אחרות: הוא פורק עול.

(מתוך הספר 'דורש טוב' בהוצאת 'יפה נוף')

ישיבה שיאמר את דעתו באוזני אשתו.

ראש הישיבה אמר: "תדעו לכם, החיים זה דבר יקר, לא מחלקים אותם בחינם, לכל אדם יש תפקיד בבריאה, והקב"ה נותן לו את הכלים והכישורים למלא את תפקידו וייעודו. כיצד יכול האדם לדעת מה תפקידו? ברגע שיש לו יצר הרע לחמוק מהתפקיד, אם יש לו קשיים וניסיונות – סימן שזה התפקיד שלו".

ר' לייב טודר'ס, המשגיח של עץ חיים, היה אומר, שכל עבודת היצר הרע היא להחליף תפקידים. היצר הרע בא לבן תורה ואומר לו: 'מה עם חסד? תעשה חסד ומעשים טובים בלי סוף, רק אל תלמד'... היצר הרע בא לגביר שיכול להחזיק תורה, ואומר לו: 'במקום להחזיק תורה – שב תלמד'... לכל אחד יש יצר הרע לעשות את מה שאינו התפקיד שלו. נתאר לעצמנו – מלך הטיל על שריו תפקידים שונים, כל שר ממונה על תחום מסוים. אחד השרים הזניח את התפקיד שהוטל עליו, ובמקום זאת התמסר למלך בתחומים אחרים, שהיו קשים אף יותר מהתפקיד שהוטל עליו. כשנודע הדבר למלך – ציווה להרגו, כדין מורד במלכות. ולכאורה מדוע? הרי הוא התמסר למלך בתפקידים שנטל על עצמו!

התשובה פשוטה: המלך הטיל עליך תפקיד מסוים. אם אתה נאמן למלך, עליך למלא את תפקידך בנאמנות ולא לזנוח אותו ולחפש לעצמך תפקידים אחרים. אם אינך ממלא את התפקיד שהוטל עליך – הדבר מעיד על חוסר נאמנות למלך, ואף יש בכך בחינה של מרידה בו.

יש כאלה שרוצים לעזור לקב"ה

במלכות ה' בעולם – לכל אחד יש את התפקיד שלו, כל אחד צריך למלא את תפקידו בנאמנות ובשלמות. לשם כך הוא נברא. יש כאלה שרוצים לעזור לקב"ה. הם חושבים שעדיף להם למלא תפקיד אחר... אל תנסה לעזור לקב"ה! אם הקב"ה ייעד לך תפקיד מסוים, תמלא את תפקידך כראוי. אל תחפש לך תפקידים אחרים בנימוק שבהם תתעלה יותר. אל תחפש לך מצוות 'חשובות' יותר – "כי לא מחכמה שאלת על זה". וזה מה שכותב רבנו יונה. לאדם יש תפקיד ושליחות, והוא צריך למלא את תפקידו ולעמוד מול כל הקשיים והניסיונות. שאלו פעם את ר' ברוך בער אם כל הזמן נלמד, מתי הזמן של חסד? אמר בירידה במדרגות מהאולם לחדר האוכל ובחזרה... הקב"ה לא צריך את העזרה שלך. יש לך את התפקיד שלך, תמלא אותו בשלמות!

מֶרֶן הַגְּרִי"ש אֱלִישֵׁיב זצ"ל, הָרִים אֶת עֵינָיו מֵהַגְּמֵרָא וְאָמַר מִשְׁפָּט חֲרִיף וְקֶצֶר: "צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק מֵא' עַד ת' - בְּכָל הַתְּחוּמִּים"

הַגָּאוֹן רַבִּי אֱלֵעָזָר טוֹרֵק שְׁלִיט"א עַל 'תְּשׁוּבָה'

אם בין כך הקבלות שלי לא מחזיקות מים, הרי שאין ענין לרמות כביכול את הקדוש ברוך הוא, והשנה יום כיפור יחלוף עליו מבלי שיקבל על עצמו קבלה ספציפית, אלא יתחזק באופן כללי בלימוד התורה וקיום המצוות. החלטה זו ליוותה את כוונתו בכל התפילות של היום הקדוש בכל פעם שביקש: "זכרנו לחיים... למענך אלוקים חיים".

אך כאשר הסתיימה תפילת מנחה ועמדו להתחיל תפילת נעילה, ניקרה במוחו מחשבה והטרידה את מנוחתו: "איך אני נותן לעצמי לעבור את יום כיפור מבלי לקבל איזו קבלה, תהיה מה שתהיה..."

הזמן לחץ ושליח הציבור כבר התחיל לומר 'אשרי' בקול הומה ורוטט, כך שלא היה זמן רב מידי לחשוב מה ואיך, ובהחלטה של רגע קיבל על עצמו: במוצאי היום הקדוש להתיישב וללמוד שעה ברציפות. ועם קבלה זו הוא ניגש לתפילת נעילה ברוממות רוח והרבה מרץ.

לאחר שהסתיימה תפילת מעריב, הוא יצא מבית המדרש, שמע הבדלה, והתיישב לשבור את הצום עם יתר חבריו בחדר האוכל. שם נודע לו כי הגיעו אתרוגים יפים אצל מוכר האתרוגים המיתולוגי שמתגורר בסמוך. הוא פנה לשם והתעכב שם שעה ארוכה במיון אתרוגים ובדיקתם, תוך שהוא שוכח לגמרי מהקבלה שקיבל על עצמו קודם תפילת נעילה.

רק בחצות לילה, כאשר נפל למיטתו תשוש ועייף, וכמעט בדרך ברכת 'המפיל', לפתע נזכר בקבלה שקיבל על עצמו קודם נעילה, וחשכו עיניו. אך מיד החל לשכנע את עצמו שמחר ילמד שעתיים במקום היום שעה, ושתי מעלות יתווספו ללימוד, בכמות ובאיכות; הלימוד יהיה שעתיים ולא שעה, ברעננות ולא בעייפות.

אך מיד דחה את השכנוע, ואמר לעצמו כי ודאי הוא בא מעצת היצר לדחות את הלימוד לגמרי. ממנה חז"ל מזהירים במסכת אבות (ב): "אל תאמר לכשאפנה אשנה שמא לא תפנה". הוא הכריח את עצמו לקום מהמיטה בגבורה, והתיישב ללמוד במשך שעה שלימה...

סיים אותו תלמיד חכם את סיפורו המאלף: "מאותה שעה

כִּי בַּיּוֹם הַזֶּה יִכָּפֵר עֲלֵיכֶם ... מִכָּל חַטֹּאתֵיכֶם (ויקרא טז)

לאחר פטירת דודי זקני, עמוד ההוראה מֶרֶן הַגָּאוֹן רַבִּי יוֹסֵף שְׁלום אֱלִישֵׁיב זצ"ל, סיפרתי לראש הישיבה הגאון רבי אריה פינקל זצ"ל, שהיה חתן גיסו של הרב אֱלִישֵׁיב, כי פעם ישבו בביתו כמה רבנים ודיברו עימו על כך שהתרבו הצרות ועל הצורך להתחזק. הרב אֱלִישֵׁיב ישב עם הגמרא כדרכו ולמד כל זמן שלא נזקק לענות אלא כששאלו אותו במפורש. הלא ניצול הזמן שלו היה לשם דבר. אבל כששמע את הנידון שעלה בקרב הסובבים, הרים את עיניו מהגמרא ואמר משפט חריף וקצר: "צריך להתחזק מא' עד ת' - בכל התחומים..."

"אינני מבין את כוונתו של הרב אֱלִישֵׁיב", אמרתי לרבי אריה. "אמנם נכון שאדם יכול להתחזק בתורה, בתפילה, במידות, בהכל - אבל כבר חז"ל אומרים "תפסת מרובה לא תפסת". למה הרב התכוין באומרו 'בכל התחומים'?"

שמע רבי אריה, ואמר לי בחיוכו הטוב: "אסביר לך. ההתחלה של התרוממות בעבודת השם, אכן מתחילה בצעד קטן. אבל הצעד הקטן הזה צריך להיעשות עם רצון ותכנון שיהיו עוד ועוד צעדים, שהאדם ימשיך להתקדם ולהתרומם, עד שאכן יתחזק ויתעלה בכל התחומים... צריך תמיד להקפיד לא להישאר באותו המצב! תמיד לחשוב קדימה, לראות את היעד. נכון שהוא רחוק, אבל לפחות שנהיה בדרך!"...

ואוסיף מעשה מופלא ששמעתי

ואוסיף מעשה מופלא ששמעתי מאחד מגדולי תלמידי החכמים בירושלים, שנקשר עם ענין הקבלות, וממנו נוכל ללמוד עד כמה גדול כוחה של קבלה קטנה לרומם את האדם ולשנותו לגמרי עם הוא מחזיק בה בכל עוז: אותו תלמיד חכם סיפר לי, כי בבחרותו כאשר למד באחת הישיבות הגדולות החשובות בארץ, הקפיד בכל שנה לקבל על עצמו קבלה מסויימת לקראת יום הכיפורים. אולם לצערו אותן קבלות לא החזיקו אצלו זמן רב מידי, וכעבור תקופה קצרה, בחלוף הימים הנוראים גם הקבלות התרופפו יחד עימם לגמרי.

והנה שנה אחת כשהגיע יום הכיפורים חשב הוא לעצמו:

הרגשתי כי קיבלתי משמים מן תשוקה מיוחדת ללמוד, ואותה תשוקה מלווה אותי עד היום... את הלימוד שלי במשך עשרות השנים האחרונות אני יכול לזקוף לזכותה של אותה שעה בודדת שהצלחתי להתגבר על הקושי הגדול שחשתי אז ולמדתי בה ברצף..."

ניתן ללמוד הרבה מוסר השכל ממעשה נפלא זה!

גם במחלות הרוחניות, הקדוש ברוך הוא שהוא 'בורא רפואות'

במאמרינו על עבודת התשובה והתקווה למחילת עוונות, אי אפשר שלא להזכיר את העצה הקדמונית השווה לכל נפש כדי לזכות לכפרה ביום הקדוש:

בעל ה'חרדים' כותב השוואה מעניינת בין הצורך להשגת מיני ריפוי עבור הגוף הגשמי, לעבודת הריפוי הרוחנית עליה עמלים אנחנו. כשם שטבע הבורא יתברך בטבע מיני רפואות הגוף, ולפעמים על ידי נטילת תרופה פשוטה יכול אדם להירפא ממחלה קשה - כך גם במחלות הרוחניות, הקדוש ברוך הוא שהוא 'בורא רפואות', נתן לנו פעולות קלות שאפשר על ידן להרפא מחולי הנפש ולהינצל ביום הדין. וזה לשונו: "יש לנו לבקש רפואות בדמים קלים, אחר שנמשלו חולי הנפש לחולי הגוף, ולפעמים רפואה שיעשה הרופא חכם במאה כסף הוצאה, מכמה מיני רפואות יקרות הערך, ולפעמים ימצאו מיני רפואה בכסף אחד או חצי כסף של מיני עשבים מרפאים בדרך סגולה..."

הוא מספר שם סיפור ששמע בתקופתו - לפני כארבע מאות שנה - אודות דוכס אחד שנקץ משועל והגיע עד שערי מוות, וכל גדולי הרופאים והמומחים אמרו נואש, עד שערבי אחד מתושבי האזור ריפאהו באמצעות כמה עשבים פשוטים שהיו נפוצים לכל וניתנים לקניה בכל שוק.

"על דרך זה", ממשיך בעל החרדים, "יש לנו לבקש בשדה אשר ברכו השם - הוא הגמרא - מיני סגולות ורפואות קלות ורפואות חולי הנפש, לחלושים שאין בהם כח לסבול הרפואות הקשות - תעניות וסיגופים..."

וכאן הוא מונה כמה עצות - "סגולות" - להירפא ולהינצל בדין

וכאן הוא מונה כמה עצות - "סגולות" כלשונו - להירפא ולהינצל בדין, וברצוני להתמקד כעת בעצה השלישית: "והסגולה השלישית היא, אמרו חז"ל, כל המעביר על מידותיו מעבירין לו על כל פשעיו, שנאמר נושא עוון ועובר

על פשע - למי נושא עוון? למי שעובר על פשע. לכן יוכיח האדם את נפשו ויאמר לעצמו: 'למה אסבול יסורים בעולם הזה ובגיהנום על עוונות, הלא טוב לי לסבול חרפת אנוש וגידופיו ולא להשיבו דבר, ולשמוח ביסורים, ועל ידם אעלה רופאה לנפשי ויזרח בחושך אורי, כמו שאמרו חז"ל הנעלבים ואינם עולבים וכו' עושים מאהבה ושמחים ביסורים, עליהם הכתוב אומר ואוהביו כצאת השמש בגבורתו".

זוהי עצה פשוטה להציע, שקשה לבצעה - אך שכרה כה עצום ורב, ש'שווה' להתאמץ ולזכות לה. כמה עגמת נפש יכולים אנו לחסוך אם נחליט להעביר על מידותינו ולמחול בלב שלם למי שפגע בנו, גם אם לפי שורת הדין איננו צריכים לעשות כן.

הדבר מועיל כי הוא גם מלמד זכות על האדם באחד מן העבודות הקשות שבמקדש - בין אדם לחברו. מרעיש הדבר: הלא כל מה שעסקנו בו בארוכה עד כה, עם כל הרעיונות היפים והחיזוקים הנפלאים, מאבד את כל ערכו בעבירה שבין אדם לחברו. הלא כבר חרצו חז"ל ואמרו בסוף מסכת יומא: "עבירות שבין אדם לחברו אין יום הכיפורים מכפר, עד שירצה את חברו".

בעניינים אלו לא יעזרו כל טעדי שבעולם, אם לא נפייס את מי שפגענו בו. ואם אנו עצמינו נמחל לאלו שציערו אותנו, בשכר זה ייתן הבורא יתברך בלב כל אדם שיסלח לנו גם הוא, ולא נשאר חלילה מלוכלכים בעברות אלו.

והאמת היא, שכדי להתחזק כראוי ב'בין אדם לחברו', צריך להוסיף ביתר שאת התחזקות ביראת שמים וב'בין אדם למקום'. המשגיח דישיבת חברון, הגאון הצדיק רבי מאיר חדש זצ"ל, היה מספר

שכאשר הגיע בחודש אלול לשיבה בסלבודקה, לא הורשה עדיין להשתתף בשיחותיו של 'הסבא' מרן הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל. היה זה חלק מדרכו החינוכית של הסבא - צעירי השיבה לא הורשו להיכנס לשיחות, כדי שיעריכו את המוסר וייקרוהו, ולא יחשבוהו למובן מאליו.

אבל רבי מאיר היה 'מבקש' גדול, ובחשאי נכנס לפינה נסתרת בבית המדרש והאזין משם לשיחותיו של הסבא. בהגיע חג שמחת תורה, קרא לו הסבא ואמר לו: "הבחנתי בך שאתה מקשיב לשיחות שלי מפינת בית המדרש. אמור לי מה הבנת מן השיחות שמסרתי בחודש אלול, ואם ימצאו הדברים חן, הרי שארשה לך מעתה ואילך להכנס לשיחותיי". יסוד אחד הבנתי מהשיחות של הסבא, אמר רבי מאיר. "בשביל לקיים כראוי מצוות שבין אדם למקום, צריכים חיזוק של בין אדם למקום. אבל פי כמה וכמה צריכים חיזוק בבין אדם למקום - כדי לקיים מצוות שבין אדם לחברו!". חייך הסבא, ולא הוסיף עוד מאומה...

"איך עושים תשובה?" שאל את רבי שמעון כוכב ראש

לסיום, נביא אמרה מרוממת שלדרכה יכולה גם היא להאיר באור חדש את עבודת הימים. בספר 'מים חיים' מובאת עדות נפלאה שנשמעה מפי האדמו"ר מסטריקוב, הגאון רבי אברהם לנדא זצ"ל, סיפור לו היה עד בבחרותו בעת שלמד בישיבת חכמי לובלין.

באותה תקופה כיהן כמשגיח הישיבה הגאון הקדוש רבי שמעון מזליחוב זצ"ל, שהחל לשמש בתפקיד לאחר פטירתו של מרן הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל, והיה ידוע כגאון עולם אשר כל רז לא אניס ליה בנגלה ונסתר. תלמידו, מרן הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל, הזכיר תמיד את שמו בסילודין והיה אומר שאינו מכיר עוד גאון כמותו בהיקף התורה עם קדושה וצדקות.

הרבי מסטריקוב סיפר כי הוא התלווה אל רבי שמעון לביקור חולים אצל אחד האדמו"רים החשובים בפולין, הצדיק רבי איצק'ל מויעליפאלי זצ"ל. רבי יצחק היה במצב סכנה ממש והיה גונח בייסורים, אך כאשר הגיע רבי שמעון עשה מאמץ לכבודו והתיישב על המיטה.

שני הצדיקים פתחו בשיחה, ובתוך הדברים התלונן רבי איצק'ל כי 'אינו יודע' לעשות תשובה. "איך עושים תשובה?" שאל את רבי שמעון בכובד ראש.

רבי שמעון השתתק פתאום, ולא ענה על השאלה. רבי איצק'ל חזר על שאלתו, אך רבי שמעון לא הגיב. תפס רבי איצק'ל את מקלו של רבי שמעון בכוחותיו החלושים ונפץ בו, כאומר "לא אניח לכם ללכת עד שתורוני דרך תשובה"... קם רבי שמעון ממושב, ובעוד פניו בוערות בחרדת קודש אמר בקול גדול: "תשובה! תשובה!... תשובה היא מצות עשה השווה לכל נפש, ועל כל יהודי מוטל לעשות תשובה, ועל כל חטא אישי ופרטי הוא יוכל להתוודות ולחזור בתשובה! אבל יש תשובה כללית ועיקרית, והיא שיחזור היהודי אל שורשו, אל מקורו! ואם מחפשים דרך לחזור בתשובה, הרי שאין לומר "אני עושה תשובה", "אנכי מחפש דרך תשובה"... הדרך לתשובה שלימה ואמיתית היא להתבטל לקדוש ברוך הוא ולעשיית רצונו. אין דבר זולת הריבונו של עולם - כך שבים בתשובה!"...

סוד שיח שרפי קודש מי יבין, אך אנו לדרגתינו יכולים להפיק לקח נפלא:

הסוד לתשובה שלימה לפניו יתברך, ובעצם לכל היסודות שהעמדנו במאמר זה, הוא להפקיר את עצמינו לחלוטין בידי יתברך. לכשתמצי לומר, זוהי מהות התפילה "כדלים וכרשים דפקנו דלתיך" - לא בשבילנו, לא למענינו, אלא למענך עשה. כל מטרתנו כאן היא לעשות רצונו ולעבדו בלבב שלם, ואם נפנים זאת ונשיב אל לבבינו, ייקל עלינו לזרוק את היצר הרע ומדוחיו ולשוב אל בוראינו ואהבה ובלב שלם, ונזכה יחד עם כל בית ישראל למחילה סליחה וכפרה, ולגמר חתימה טובה. (מתוך 'אוצרותיהם אמלא')

זהו הטעם שבלייל יום הכפורים נוהגים לסובב בבית המדרש עם ספרי תורה, וכל מי שיראת ה' נוגעת בלבבו ניגש בפחד ורעדה

מגיד המישרים הגאון רבי ברוך רוזנבלום שליט"א על מגיע יום של מחילת עוונות

כי ביום הזה יכפר עליכם (ויקרא טז)

מגיע יום של מחילת עוונות: "כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו". אדם מגיע ליום הכפורים, והוא מתודה, מתחרט ומקבל קבלה לעתיד. הקב"ה בכבודו ובעצמו מנקה אותו מהעוונות! אומרים חז"ל (תנא דבי אליהו רבה פ"א): "ימים יצרו ולו אחד" בהם זה יום הכפורים לישראל, לפי שהיתה שמחה גדולה לפני הקב"ה שנתנו באהבה רבה לישראל. אם היינו מבינים את מעלת יום הכפורים, היינו סופרים את השעות ואת הדקות עד הגעת היום הנכסף הזה! ומדוע איננו עושים כך? פשוט מאוד: כי אנחנו לא מרגישים את כובד העוונות שלנו!

אם תשאל אדם בצאת יום הכפורים: "תגיד, הרגשת שהקב"ה רחץ אותך מהעוונות?" מה שכנראה הוא ישיב לך: "תשמע, אני רעב - דבר איתי אחר כך!"... אבל אם היו לו חובות של מיליונים, ודאי הוא היה מרגיש!

ומתחילים לעשות חשבון כבר מט"ו באב!...

אם כל דפיקה שאנחנו דופקים על החזה בוידוי הייתה עולה לנו מאה שקלים - עשרים וארבע פעמים כפול עשרה ודויים שווה עשרים וארבעה אלף שקלים! אז ודאי היינו מרגישים את העול של העבירות ומתחילים לעשות חשבון כבר מט"ו באב!...

אשר על כן, וכאמור, בימים אלו שהקב"ה קרוב אלינו, ויום הדין מממשש ובא, יש לנו לאחוז במעלת התשובה, ולכל הפחות להתחזק מאד בחלק הקל של התשובה שהיא "בפיך ובלבבך לעשותו", הכולל חרטה, וידוי וקבלה לעתיד שהוא המינימום הנדרש מאיתנו. חלילה, אם לא נעשה זאת, נהיה בכלל "קשה עונשו של לבן". ובכלל מה שכתב רבי ישראל סלנטר זצ"ל, שבעת אשר נקל להיזהר מעבירה - כן עונשה תגדל.

אומר הרבי מקלויזנבורג: בעוונותינו הרבים, בני אדם נכשלים מאד בעוון ביטול תורה, עד שהדבר נעשה להם כהיתר. האדם לא שת לבו שבשעה שהוא משיח שיחה בטלה הוא מבטל

כמה מצוות עשה של תורה. וידוע מהגר"א (שנות אליהו פאה א) שבכל תיבה של תורה מקיימים מצות תלמוד תורה. הרבי מקלויזנבורג מוכיח בדבריו על עוון חמור זה, וזה לשונו: "אוי לנו מה נענה ליום הדין, כי בעוונות הרבים אין איש צדיק בארץ נקי מעוון ביטול תורה, ואף אלו שטרודים על המחיה ועל הכלכלה אם יבוא לחשוב חשבוננו של עולם, בטח ימצאו הרבה זמן שהלך לאיבוד בהבלי הבלים ודברים של מה בכך".

ועל כן - אומר ה"שפע חיים" - בהגיע ימי התשובה, עלינו לפשפש במעשינו על עוון ביטול תורה! ולפי זה הוא מביא טעם נאה למנהג לפתוח את הארון בשעת אמירת הפיוטים: בשעה שאנו עומדים לומר תפילה חשובה אנו פותחים את ארון הקודש, כדי לפייס את התורה הקדושה על שפגמנו בכבודה במשך ימות השנה.

ומוסיף, כי זהו הטעם שבלייל התקדש יום הכפורים נוהגים לסובב בבית המדרש עם ספרי תורה, וכל מי שיראת ה' נוגעת בלבבו ניגש אל הקודש בפחד ורעדה ובושה מכסה את פניו בהתבוננו כמה ביטל מן התורה וכמה ביזה את תורת ה'. ועל כן נוהגים לנשק את ספר התורה, מתוך קבלה מכאן ולהבא יזהרו וישמרו מביטול תורה. ועל ידי זה יעלו התפילות ויקבלו לרחמים ולרצון לפני אדון כל.

(קטעים מלוקטים מתוך 'נעימות יאמר' ימים נוראים בהוצאת 'יפה נוף')

במצות התשובה, אם היתה לנו יכולת לראות מה קורה למעלה בשמים - היינו רואים איך ברגע שקבלנו את הקבלה עם החרטה והידידי כל העוון נמחק

שיחה מרתקת על 'התשובה למעשה' עם הרה"ג רבי יהודה בלומנטל שליט"א

אנו נמצאים בעשרת ימי תשובה, שבהם כולנו מנסים להיות טובים יותר ולעלות במסילה העולה בית קל. בתי המדרשות הומים, קול תחינה וזעקה עולה מכל עבר, והלב היהודי מבקש להתקרב, לשוב, להיטהר. אך דווקא ברגעים הנשגבים הללו, רבים מקרב בני התורה והמון העם נתקלים במחסום בלתי נראה: כיצד באמת עושים תשובה הלכה למעשה? איך פועלים שאכן לא ניכשל בעתיד, והאם הקבלה להבא היא התחייבות ביטוחית שלא ניכשל עוד לעולם? ומדוע כה רבים שוקעים בייאוש דק כאשר חולפת תקופה והחטא חוזר על עצמו?

שיחה מיוחדת ומלאת בהירות עם הרה"ג רבי יהודה בלומנטל שליט"א, מוסר השיעורים בקו הפופולרי 'שובו אלי' המבוסס על סדרת הקונטרסים הנודעת 'מעשה התשובה', מפזרת את ענני הערפל ומציגה קו הלכתי ברור, מפוכח ומלא תקווה, השואב ישר ממעיינות הראשונים והאחרונים.

"במסגרת לימודי כולל והתמקדות בסוגיות אמר לי ת"ח חשוב לפני למעלה מעשור, שכדאי ללמוד את סוגיית התשובה כי שוררת בעניין מבוכה רבה בקרב הלומדים. במשך שנים רבות הנושא הזה היה מונח בקרן זווית מבחינת הברור המעשי, לומדים מעיינים עוברים על הראשונים בסוגיות התשובה, אך תמיד ריחפה באוויר השאלה: האם גם הראשונים השאירו את גדרי המעשה פתוחים, האם יש מחלוקות בדרכי התשובה, או שמא יש כאן הלכה פסוקה וברורה.

ואז נכנסנו בלימוד ולעובי הקורה. "התיישבנו לברר את הסוגיה משרשיה, והתגלית הייתה מרעישת: בין כל רבותינו הראשונים עובר חוט שני של קו אחיד, בהיר ומוסכם. אין ביניהם שום ויכוח למעשה על שלבי התשובה והגדרתם. אך מאידך גיסא, התברר גודל הטעויות שהשתרבבו לתוך המושגים הפשוטים בציבור,

טעויות שגורמות לרפיון ידיים עצום".
"הדוגמה המרכזית והכואבת ביותר היא לשון הרמב"ם הידועה: 'ומה היא התשובה... ושיעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם'. אנשים רבים קוראים את הדברים וליבם נמס: 'כיצד אוכל להבטיח לבורא עולם שלעולם לא אכשל? הרי אני מכיר את חולשותיי ויצרתי!'"
הרב בלומנטל עוצר ומדגיש: "כאן טמון שורש הטעות. הנושאי כלים ברמב"ם - הכסף משנה, הלחם משנה ושאר מפרשים - מבארים מיד שאין הכוונה לנבואה עתידית או לביטוח הרמטי. הפירוש הפשוט הוא שהחוטא מעמיד את הקב"ה לעד על כוונתו ברגע זה. הקבלה איננה הבטחה שלעולם לא יפול, אלא החלטה אמיתית ונחרצת שהוא אינו מרים ידיים, אלא יוצא להילחם ביצרו בכל כוחו".
"בעל 'חיי אדם' מביא את תוכן הקבלה בלשון 'שיסכים בדעתו באותה שעה שיתאמץ בכל כוחו שלא ישוב עוד לעשות מעשה הרע הזה' והיינו שעל החוטא לגמור בליבו להילחם בכל כוחו. מהות הקבלה על עבירות מזיד היא ההחלטה להילחם ביצרו לעולם בכל כוחו, ולא הבטחה שלעולם לא ישוב להכשל.

'הקבלה דאשתקד הייתה שקר'

לפני יום הכיפורים, כשאדם עורך חשבון נפש ורואה שאותן עבירות חזרו על עצמן, עולה בו מיד מחשבת יאוש: 'הקבלה דאשתקד הייתה שקר'. ונכנס מורך בלבבו. אבל זו טעות גמורה! הקבלה בשנה שעברה היתה אמיתית לחלוטין לשעתה. התפקיד של עובד ה' הוא להילחם בכל פעם מחדש. העובדה שנכשל אינה הופכת אותו לרשע או לרמאי, כל עוד הוא עומד במערכה ואינו מתייאש".

תופעה מצויה שכמעט לכל אחד ישנם דברים שהוא רוצה לתקן והוא מקבל עליהם קבלות וכל שנה כשמגיעה התקופה של ימי התשובה הוא מגלה ששוב נכשל באותם הדברים וכמעט לא התקדם בכלום ואז היצר אומר לו אתה רואה

שהקבלות שלך אינם שוות כלום ואינן אמיתיות ואתה לא יכול לקבל ע"ע. ראשית נקדים שהתופעה הזאת שאדם מקבל ושוב נכשל ושוב מקבל מחדש ושוב נכשל היא לא תופעה שהתחדשה בדור שלנו מחמת ירידת הדורות אלא כבר רס"ג (מהגאונים, לפני כאלף שנים) ואחריו רבותינו הראשונים (המאירי לפני כשבע מאות שנים) והמב"ט והרמ"ק (לפני ארבע מאות שנים) התייחסו אליה וכתבו במפורש שאדם שקיבל שלא לשוב לחטא וחזר ונכשל וכך הרבה פעמים - כל שבשעת קבלתו התכוין באמת שלא לחטוא קבלתו קבלה ואין העובדה שחזר ונכשל מוכיחה שהחסיר בקבלה אלא היא חטא חדש שצריך לשוב עליו.

וביאור הדבר הוא שאם הקבלה להבא היתה הבטחה שלא יכשל אז אם חזר ונכשל זה היה הוכחה שההבטחה לא היתה אמיתית, אבל אחרי שהקבלה להבא היא לא הבטחה על התוצאה אלא רק ההחלטה להילחם ביצר בכל כוחו לעולם ממילא כל שבשעת הקבלה התכוין לכך באמת הרי שבזה כבר נשלמה קבלתו ואינה תלויה במה שיקרה בפועל בהמשך. ולכן דבר ראשון צריכים אנו להכניס לעצמנו את הידיעה הזאת. היצר מרמה אותנו שאיננו מצליחים לשוב בתשובה, וההוכחה הניצחת שלו היא העובדה שלא הצלחנו להחזיק את מה שקבלנו. אבל האמת היא ממש להפך: כל קבלות התשובה שקבלנו כדין (עם הסכמה אמיתית להילחם בעבורן בכל כוחנו) - כולן הצליחו, והן פעלו את פעולתן ומחקו את החטאים וזכינו על ידן לתשובה ולקרבת ה'. הצלחת התשובה אינה נמדדת לפי מבחן התוצאה אלא לפי החלטיות הקבלה. במצות התשובה, הקבלה עצמה היא כבר ההצלחה! ואם היתה לנו יכולת לראות מה קורה למעלה בשמים - היינו רואים איך ברגע שקבלנו את הקבלה עם החרטה והוידוי כל העוון נמחק וזכינו להתקרב לה. ומה שקרה מאוחר יותר שחזרנו ונכשלנו - הוא דבר חדש. ובשביל זה נתן לנו השם כל שנה יו"כ חדש שנזכה להתנקות מהחטאים ולהתקרב אליו מחדש.

המון פעמים הבטחתי לעצמי שלא אשוב להכשל, אבל זו לא סיבה להתייאש! כי למצות התשובה אין הכרח שלא אשוב להכשל אלא רק שאקבל ע"ע ברצינות להלחם ביצר בכל כוחי ואם בשנה שעברה היו פעמים שהצלחתי לעמוד בנסיון- מצוין, הנה יש לי הוכחה ניצחת שאני כן מסוגל, וגם אם חלילה בשנה החולפת לא הצלחתי אף פעם לעמוד בנסיון הרי במשך הזמן גדלתי ובגרתי והוספתי עוד השתדלות, וגם הוספתי תפילות, והבא להיטהר מסייעין בידו כך שיש לי סיכוי. ולא אתייחס לקול היצר שבתוכי שאין לי סיכוי".

סדרת הקונטרסים שעליהם מבוססים השיעורים מפשטת את המבוכה ומנגישה את הדברים לכל שדרות הציבור. לאור הביקוש הגובר יצאו חוברות ייעודיות לענייני בין אדם למקום ("מעשה התשובה"), בין אדם לחברו ("הריני מוחל"), הדרכה לעבודת יוה"כ ("לפני השם תטהרו") וכן מהדורה מיוחדת ומותאמת לנשים ("דרך תשובה לנשים ונערות"). החוברות הופצו באלפי עותקים בארץ ובעולם ואף תורגמו לאנגלית.

"סיפר לנו יהודי בדרום אמריקה כי הוא היה מיואש לחלוטין ממצבו הרוחני", משתף הרב בהתרגשות. "הוא נכנס לבית הכנסת שבור ורצוץ, נתקל בחוברת, קרא אותה בשקיקה - ומעיד על עצמו שממש נולד מחדש כאדם אחר".

בקו כ-20 שיעורים קצרים (5-6 דקות כ"א) המבהירים את יסודות מצות התשובה וגדריה בלשון קלה, מסלקים טעויות נפוצות ומנגישים אותה לקיומה המעשי. השיעורים מיוסדים על קונטרס מעשה התשובה שזכה להסכמת וברכת גדולי ההוראה שליט"א. מס' הטלפון של הקו הוא:

את שיחתנו חותם הרב בלומנטל במסר נוקב לכל יהודי
באשר הוא:

המייל להשגת הקונטרסים: W990990990@gmail.com
טל' לשאלות בענייני התשובה 052-711-9031

אל יחשב פן כי המסית יושב כזבוב במפתחי הלב, מתחדש עליו בכל יום, צופה ומביט להכשילו ומשים לבו לעצה הרעה הזאת

לתועלת הרבים: יסוד התשובה לרפנו יונה

שלח לנו הקב"ה ביד עבדיו הנביאים, וביד יחזקאל הנביא, נאום ה' אלהים שובו והשיבו מכל פשעיכם ולא יהיו לכם למכשול. השליכו מעליכם את כל פשעיכם אשר פשעתם בם, ועשו לכם לב חדש ורוח חדשה ולמה תמתו. אדם אשר פשע וחטא ובא לחסות תחת פנפי השכינה ולהפנס בדרך התשובה, אשפילה ואורח בדרך זו תלך. ביום ההוא ישלך כל פשעיו אשר עשה, ויעשה עצמו כאלו בו ביום נולד ואין בידו לא זכות ולא חובה, וזה היום תחלת מעשיו. היום יפלט ארחותיו שלא יטו מעגלותיו מדרך הטוב, ודרך זו תביאנו לשוב בתשובה שלמה, כי הוא יעשה עצמו כמשלך מעליו כבד העוונות ועצם החטאים אשר עשה. ולא יבהילוהו רעיוניו ולא יניחוהו לשוב כי יבוש מחטאיו, כי יחשב איך אוכל להעז פני ולשוב, ואני חטאתי עויתי פשעתי כזאת וכזאת עשיתי, עברתי ושנתי ושלשתי עד אין ספורות, ואיך אבוא עוד לפני כבשת גנב כי ימצא, כי בשתי לעמד לפניו, ואף איך ארמס חצריו ואיך אשמר חקיו. אל יחשב פן כי המסית יושב כזבוב במפתחי הלב, מתחדש עליו בכל יום, צופה ומביט להכשילו ומשים לבו לעצה הרעה הזאת. רק יחשב כי כן מדת הבורא יתברך, ידו פשוטה לקבל שבים. לכן טוב לו להשליך פשעיו ולעשות לו לב חדש, וכה יעשה ביום טהרתו בהתנדבו רוחו אותו להיות עבד לבוראו פיל תחנתו לפני בוראו ויאמר:

ועזרני נגד השטן הנלחם בי בתחבולה

אנא השם חטאתי עויתי פשעתי כזאת וכזאת עשיתי מיום היותי על האדמה עד היום הזה. ועתה נשאני לבי ונדבה אותי רוחי לשוב אליך באמת ובלב טוב ושלם, בכל לבי ובנפשי ומאדי, ולהיות מודה ועוזב להשליך מעלי כל פשעי ולעשות לי לב חדש ורוח חדשה ולהיות זריז וזהיר ביראתך. ואתה ד' אלקי הפותח יד בתשובה ומסייע לבאים לטהר, פתח ידך וקבלני בתשובה שלמה לפניך, וסיעני להתחזק ביראתך, ועזרני נגד השטן הנלחם בי בתחבולה ומבקש נפשי להמיתני לבלתי ימשול בי. והרחיקהו מרמ"ח איברים שבי, ותשליכהו במצולות ים, ותגער בו לבלתי יעמד על ימיני לשטני. ועשית את אשר אלה בחקיה, והסירות לב האבן מקרבי, ונתת לי לב בשר. אנא ד' אלקי שמע אל תפלת עבדך ואל תחנוני, וקבל תשובתי, ואל יעכב שום חטא ועון את תפילתי ותשובתי. ויהיה לפני כסא כבודך מליצי ישר להליץ בעדי להפנס תפילתי לפניך. ואם בחטאי הרב ועצום אין לי מליץ ישר, חתור לי אתה מתחת כסא כבודך וקבל תשובתי ולא אשוב ריקם מלפניך כי אתה שומע תפלה: ותמיד ירגיל בתפלה זו:

וזה הדרך אשר ילך בה ואת המעשה אשר יעשה, להרגיל עצמו להשמר מכל חטא: בפקר בעת הקיצו משנתו יחשב בדעתו כי ישוב ויפשפש במעשיו, ולא יעז לפי כוחו אפלו פסיעה אחת. לעת האוכל קדם שיאכל יתודה על כל עוונותיו, ואם עשה ועונות בשום דבר, יתודה על הדבר בהעוונתו. והודוי הזה ירחיקהו מכל עון וחטא, כי אם יבוא לידו דבר עברה יזהר ממנה ויאמר בלבו, איך אעשה הרעה הגדלה הזאת להתודות עליה, ואהיה מאותם שנאמר עליהם ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכזבו לו ולבם לא נכון עמו ולא נאמנו בבריתו, ואהיה כטובל ושרץ בידו, ואף כי אהיה בדעת קלה ומעוטה לפני בוראי, שלא אוכל לעמד כנגד תאותי מפני כבודו שעה מועטת כזאת. ובהעלותו דבר זה בלבו ורוחו, אז ישמר מעברה,

כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכְפֹּר עֲלֵיכֶם

וַיְהִי קֹל כְּצִבִּי וְגִבּוֹר כְּאִרֵּי לַעֲשׂוֹת רָצוֹן אֲבִיו שְׂבֻשְׁמִים, וְאָף מַעֲוֹן עֶקְבִּי יֵהָא נִזְהָר כִּי כָּל דִּרְכָּיו יִהְיֶה בְּמִשְׁקָל. וְכֵן אָמַר דּוֹד הַמֶּלֶךְ ע"ה, לָמָּה אֵירָא בִּימֵי רָע עוֹן עֶקְבִּי יִסּוּבְנִי, וְהֵם הָעוֹנוֹת וּמִצְוֹת שְׂאָדָם דָּשׁ בְּעֶקְבִּי וְלֹא יִחְשְׁבֻם לְכָלָם. הַגִּיעַ עַתָּה הָאֵכָל וַיִּחַפֵּשׁ וְלֹא מָצָא אֶת הַתְּרָפִים, אִזּוֹ יֵהָא מוֹדָה וּמִשְׁבַּח לִפְנֵי בּוֹרְאוֹ עַל אֲשֶׁר עָזְרוּ מִשׁוֹנְאָיו, וְזָכָה לֵהְיוֹת שְׁעָה אַחַת בְּתִשְׁבָּה בַּעֲוֹה"ז, וּבָזָה יֹאכֵל אֲכִילַת שְׁחָרִית. וְקִדָּם אֲכִילַת הָעֶרֶב יִתּוּדָה הַכֹּל כְּאֲשֶׁר אֲמַרְנוּ, וְכֵן מִזְמֵן אֲכִילָה שְׂבַעֲרַב יַעֲשֶׂה עַד זְמַן שְׂכִיבָה.

הָרִי לָךְ שְׁלֹשָׁה פְּרָקִים לְשִׁלּוּשׁ וְדוּיִים. כָּכָה יַעֲשֶׂה כָּל הַיָּמִים מִיּוֹם תַּחֲלִת תְּשׁוּבָתוֹ עַד חֹדֶשׁ יָמִים אוֹ שָׁנָה תְּמִימָה עַד שְׁתִּיחֻזֵּק בִּירְאַת הַבּוֹרָא וַיִּנָּיֵחַ כָּל מַעֲשִׂים הָרָעִים. וְכִשְׁיִשְׁמַר

עֲצָמוֹ מִן הָעֲבֵרוֹת שֶׁהִיא רָגִיל בָּהֶם וְכַמָּה פְּעָמִים שְׂבָאוּ לִידוֹ וְנִזְהָר מֵהֶם, לֹא יִירָא עוֹד כִּי מִן הַשָּׁמַיִם יִסִּיעוּהוּ. וְאָף הָעֲבֵרוֹת יִחְשְׁבוּ לוֹ לְזָכוֹת וְעַל פְּשָׁעָיו הַיִּשְׁנִים אֲשֶׁר הִשְׁלִיךְ מֵעָלָיו יִהְיֶה תָּמִיד תּוֹהָה וּמִתְחַרֵּט וּמִבְקֵשׁ עֲלֵיהֶם מֵאֵת הַמָּקוֹם לְמַחוּתָם מִסֵּפֶר הַזְכָּרוֹת, וְגַם יַעֲנֶה נִפְשׁוֹ עֲלֵיהֶם. וְאִם אָדָם חָלַשׁ הוּא שְׂאִינוֹ יָכוֹל לִסְבֹּל עֲנוּיִין קָשִׁים וְתַעֲנִיּוֹת, יִמְשֹׁף מִתְּאוּתָיו, וְאֵל יִמְלֹא כָּל תַּאֲוָתוֹ, לֹא בְּמֵאכָל וְלֹא בְּמִשְׁתֶּה, וְכֵן אָמַר הָרַב ר' אַבְרָהָם בֶּר דּוֹד שֶׁהִיא א' מַחֲסִידֵי עוֹלָם, הַגָּדוֹל הַמְּעֵלָה הַמְּפָלָא, מְנִיעַת הַמֵּאכָלוֹת. וְכֵן פָּרַשׁ דְּבָרָיו, אֵל יַעֲזֹב לְגַמְרֵי מִלֵּאכֵל בָּשָׂר וְלִשְׁתוֹת יַיִן, כִּי דִידָהּ מֵה שְׂאִסְרָה תּוֹרָה, אִף בַּעַת מֵאֲכָלוֹ וְעוֹדָנָה תָּאֵב לֵאכֹל יִנִּיחַ מִמֶּנּוּ לְכַבּוֹד הַבּוֹרָא מִתְּאוּתָיו, וְאֵל יֹאכֵל כְּפִי תַּאֲוָתוֹ. וְדָרָךְ זֶה יִמְנַעֲנֵנוּ מִחֲטוֹא, וַיִּזְכְּרֵנוּ אַהֲבַת הַבּוֹרָא יוֹתֵר מִתַּעֲנִיּוֹת אֶחָד בְּשָׁבוּעַ. כִּי זֶה בְּכָל יוֹם תָּמִיד מִדֵּי אֲכָלוֹ וּמִדֵּי שְׁתִּיתוֹ יִנִּיחַ מִתַּאֲוָתוֹ לְכַבּוֹד הַבּוֹרָא: וַיִּשִּׁים לְבֹו בְּתוֹרָה; אִם הִיא רָגִיל לְלַמֵּד דָּף אַחַד יִלְמַד שְׁנֵי דָפִין, כִּי גָדוֹל תִּתְּ שִׁמְכֵיָא לִידֵי מַעֲשֶׂה. וַיְהִי מִיִּסָּר עֲצָמוֹ בְּכַפִּית יִצְרוֹ לְתוֹרָה וְלַמִּצְוֹת, וְהוּא הֵם יִסּוּרֵי שֵׁל אַהֲבָה. וְאֵל יִלָּךְ אָדָם בְּמִצְוֹת הַבּוֹרָא כְּאֲדָם הָעוֹשֶׂה בְּמִקְרָה פְּעָמִים עוֹשֶׂה פְּעָמִים מְנִיחַ, אֵלָּא כָּלָן יַעֲשֶׂה בְּלֵב שֵׁלֵם תָּמִיד.

וְאֵל יִנִּיחַ מִשׁוּם עֲנָן לֹא מִפְּנֵי עֲצָלוּת וְלֹא מִפְּנֵי בּוֹשָׁה, כְּגוֹן אִם רָגִיל לֵאכֹל ג' סְעוּדוֹת שִׁבְתָּ לְמִצְוָה, וְנִתְאַרְח אֲצֵל בְּנֵי אָדָם שְׂאִינָם מַחֲזִיקִים בְּאוֹתָהּ מִצְוָה, אֵל יִנִּיחַ הַמִּצְוָה מִפְּנֵי הַבּוֹשָׁה, כִּי אוֹי לָהּ לְאוֹתָהּ בּוֹשָׁה, אֵלָּא יַעֲזִיז פָּנָיו וַיֹּאמֶר, שִׁימוּ וְאִסְעֵד כְּזִית כְּמִצְוֹת הַבּוֹרָא, וְכֵן כָּל כִּיּוֹצָא בָּזָה. וְאִפְּי' אִם יִהְיוּ הָעוֹלָם מִתְּלוֹצְצִים עָלָיו, מ"מ יֵשׁ לוֹ לֵהְיוֹת כְּפִתִּי בְּעִינֵיהֶם, וְלֹא יַעֲבֹר מִצְוָה קִטְנָה מִמִּצְוֹת הַבּוֹרָא, שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר בְּאַהֲבָתָה תִּשְׁגָּה תָּמִיד, כְּלוֹמֵר בְּאַהֲבָתָה שֶׁל מִצְוָה תִּהְיֶה שׁוּגָה וּפְתִי, לְהִנָּיֵחַ כָּל עֲסָקִיָּה וְלָדוֹן בָּהּ. וְדִגְמַת זֶה מִצִּינוּ בִּר' אֶלְעָזָר בֶּן פִּדְתִּי, שֶׁהִיא יוֹשֵׁב בְּצַד שׁוֹק הַתַּחֲתוֹן שֶׁל צִפּוֹרִי וְעוֹסֵק בְּתוֹרָה וּסְדִינוּ מְטֵל בְּצַד שׁוֹק הָעֵלְיוֹן וְהִיא נִרְאָה כְּפִתִּי בְּעִינֵי הָעוֹלָם בְּשִׁבְלֵי אַהֲבַת מִצְוֹת הַבּוֹרָא לַעֲסֹק בְּתוֹרָה (בִּפ' כִּיצַד מְעָרְבִין בְּעִירוֹבִין). וְאִם עָשָׂה כֵּן וְנִפְטָר בַּחֲצִי יָמָיו, נִתְּנִין לוֹ שָׂכָר כְּאֵלּוֹ חֵי כָּל שְׂבָעִים שָׁנָה יָמֵי שְׁנוֹתָיו בְּמִצְוֹת, וְז"ש שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ ע"ה בְּחֻמְתּוֹ מִתּוֹקָה שְׁנַת הָעֶבֶד אִם מַעֲט וְאִם הִרְבֵּה יֹאכֵל, אִם יָמָיו מְרַבִּין אוֹ מוֹעֲטִין, שָׂכָרוֹ שֶׁל מוֹעֵט כְּשָׂכָרוֹ שֶׁל מְרַבֵּה. מִשֶּׁה פְּרָנָס אֶת יִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים שָׁנָה וּשְׂמוֹאֵל הַנָּבִיא פְּרָנָס י' שָׁנִים, וְשָׁקֵל הַכְּתוּב כְּאֶחָד, דְּכָתִיב מִשֶּׁה וְאַהֲרֹן בְּכֹהֲנָיו וּשְׂמוֹאֵל בְּקָרְאֵי שְׂמוֹ. מִשֶּׁל לְמֶלֶךְ שְׂשֹׁכֵר פּוֹעֲלִים וְהַתְּחִילוּ בְּמִלְאכָה לַעֲשׂוֹת בְּאַמוּנָה, אָמַר הַמֶּלֶךְ לְאֶחָד מֵהֶם בּוֹא וּנְטִיל בְּמִדִּינוֹת בְּגָנִים וּפְרִדְסִים, הָלֹךְ עִמּוֹ כָּל הַיּוֹם וְהָאַחֲרִים טָרְחוּ בְּמִלְאכָתָם. לַעֲת עָרַב בָּאוּ לְמֶלֶךְ וְאָמְרוּ תֵּן לָנוּ שְׂכָרְנוּ, וּבָא אוֹתוֹ שְׁטִיל עִם הַמֶּלֶךְ וְשָׁאֵל שְׂכָרוֹ כְּמוֹ כֵּן. אָמְרוּ הָאַחֲרִים וְמָה יֵשׁ לָךְ לִשְׁכַּח, הֲלֹא לֹא טָרַחְתָּ כָּל הַיּוֹם כְּלֹו בְּאַמוּנָה בְּמִלְאכָה. הִשְׁיֵב לָהֶם, עַל יָדִי לֹא נִשְׁאָר לְפַעַל. וְנִרְאָה הַמֶּלֶךְ שֶׁהִדִּין עִמּוֹ וְנָתַן לוֹ שְׂכָרוֹ. כֵּן הוּא כְּתוּב בְּמִדְרַשׁ תַּנְחוּמָא. וְהִשְׁבִּי אֵל יְדֻמָּה בְּנִפְשׁוֹ לֹמֵר, לָמָּה זֶה הִבֵּל אֵיגַע לָרִיק וּלְתוֹהוֹ כּוֹחִי אֲכַלְהָ, כִּי אֵיךְ תַּעֲמִיד תְּשׁוּבָתִי לִפְנֵי עוֹנָתִי, וְכָל מָה שְׂאוּכָל לַעֲשׂוֹת לֹא יוֹעִיל כִּנְגַד הָעוֹנוֹת שֶׁעָבְרוּ עָלַי. אֵל יֹאמֶר כֵּן. כִּי הִבְטִיחַ הַקֹּב"ה ע"י יִחְזְקָאֵל הַנָּבִיא, כִּי פִשְׁעֵיהֶם לֹא יִזְכְּרוּ עוֹד, דְּכָתִיב וְהִרְשָׁע כִּי יִשׁוּב מִכָּל חַטָּאתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה וְשָׁמַר אֶת כָּל חֻקוֹתֵי וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וְצִדְקָה חַיִּה יְחִיָּה לֹא יָמוּת. כָּל פְּשָׁעָיו אֲשֶׁר עָשָׂה לֹא יִזְכְּרוּ לוֹ, בְּצִדְקָתוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה יְחִיָּה.

פעם ב-30 שנה יש הזדמנות לתקן

אחת ולתמיד

את הטאי הלשון החמודים ולזכות

בשנתפות נצח

עם מפעל רבינו החסד חיים

מעל 500,000 ספרים

עשרות מיזמים ופרויקטים לילדים, בחורים, נשים ואברכים
מבחינים הברות ועלוני חיזוק מהפכה תודעתית עצומה

כל זה עלול להיפסק בלי העזרה שלך

לוקחים שותפות בהפצת סם החיים
וזוכים מידה כנגד מידה להיחתם לחיים

"אל תחמיץ הזדמנות של פעם בשלושים שנה.
היה שותף ותזכה בדין."

חייג עכשיו:

02-535-3460

עשה עצמך למשוגע. התחל לרקוד ולשיר

צור ילדך תשי ותשכח א-ל מחללך
(לב)

אדם אחד היה בעל חוב גדול
לכל ידידיו ומכריו. פעם אחת
הסיח את לבו לפני ידידו הטוב.
מה אעשה? - שאל בעל החוב
- הנושים מציקים לי ותובעים
ממני את חובם. אתן לך עצה -
אמר ידידו - כאשר יבוא אליך
הנושים, עשה עצמך למשוגע.
התחל לרקוד ולשיר, וכאשר
יראו הנושים כך, יבינו כי מחמת
מצבך הקשה נטרפה עליך דעתך,
ויעזבוך לנפשך...

שמח בעל החוב בעצה הטובה
ועשה כן. בכל פעם כאשר באו
לגבות ממנו את חובו, עשה
עצמו למשוגע ועזבוהו לנפשו.
יום אחד, הגיע הזמן שבו היה
צריך לפרוע את חובו לידידו
בעל העצה, שכן גם לו היה חייב
כסף רב... כאשר הגיע זה לגבות
את חובו, החל בעל החוב לשיר
ולרקוד כהרגלו בזמן האחרון...
שוטה שכמוך! - אמר חבירו -
והרי אני הוא זה שנתן לך את
העצה כיצד להיפטר מהנושים,
ואתה משתמש בעצה זו נגדי?...
כן הוא גם הנמשל. בפסוק נאמר:
"צור ילדך תשי" - הקדוש ברוך
הוא עשה חסד עם האדם ונתן בו
את מידת השכחה, כדי שישכח
מלבו את כל צרותיו, ואילו
האדם, "ותשכח א-ל מחללך"
- במידת שכחה זו שוכח את
הקדוש ברוך הוא...

(משלי 'המגיד מדובנא')

ביוה"כ מצחצחים כליל את הנפש

פנינים מהרב חנניה צ'ולק שליט"א

כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מפל חטאתיכם (ויקרא טז)

קדיש ישראל ברדוגו

בר"ה פותחים דרך חדשה וממליכים את הקב"ה. לא
מביטים על העבר, אלא נושאים פנים לעבר העתיד,
שנאמר 'תקעו בחודש שופר' - שיפור המעשים. אך דבר
מהעבר לא השתנה, מה שהיה - היה, וכעת מתחילים
דרך חדשה. אך לעומת זאת ביוה"כ מנקים את העבר.
ובזה ביאר רבי יצחק הוטנר זצ"ל, שבכל השנה נאמר
'ושבת עד ה' אלוקיך', ומספיקה אפילו תשובה מועטת
כדי להגן עליו מהייסורים, שכן גם מי ששב בתשובה
ברובד נמוך, הרי הוא כבגד מלוכלך ששטפוהו מעט במים
וירדו חלק מהכתמים. גם לזה יקרא כיבוס. מה שאין כן
ביוה"כ, הענין שונה לחלוטין, משום שמצחצחים כליל את הנפש, וזהו שנאמר 'לפני
ה' תטהרו', כי יו"כ הוא יום טהרה. וע"כ, מסכת יומא - מסכתא דיוה"כ, מסתיימת
במשנה 'אמר רבי עקיבא: אשריכם ישראל, לפני מי אתם מטהרים, מי מטהר אתכם?
אביכם שבשמים! וקשה על המשנה הזו כפילות הלשון 'לפני מי אתם מטהרים',
'מי מטהר אתכם', אלא שרבי עקיבא מחדש כאן שני חידושים נפלאים: האחד
'לפני מי אתם מטהרים' - הקב"ה הוא שמטהר את עם ישראל, שנאמר 'וזרקתי
עליהם מים טהורים'. הקב"ה הוא זה שמזה את המים, אבל עדיין משמע שהמים
עצמם הם שמטהרים. ולכן מוסיף רבי עקיבא חידוש יותר גדול: השני 'מי מטהר
אתכם' - הקב"ה בעצמו הוא המטהר! מה מקווה מטהר את הטמאים, אף הקב"ה
מטהר את ישראל. כלומר, הקב"ה בעצמו הוא המקווה! וזהו שאמר דוד המלך
בתהילים (קל"ט, ט"ז): 'ימים יוצרו ולו אחד בהם'. 'ימים יוצרו' - היינו שמכל
ימות השנה הקב"ה בוחר לעצמו יום אחד, 'ולו אחד בהם' - יוה"כ. שכן מכל ימות
השבוע בחר הקב"ה לעצמו את יום השבת, ומכל השנה בחר הקב"ה את יוה"כ -
'שבת שבתון'. ביוה"כ אנו כמו מלאכים. ומדוע וכיצד יוה"כ הוא יום טהרה גדול
כל כך? מבאר רבי צדוק הכהן מלובלין: ביוה"כ לא אוכלים ולא שותים, מתפללים
בעמידה ולובשים לבן, ומהם שלושת הסימנים הללו? סימנים למלאכים!!! מהו
מלאך? מלאך הוא מפמליא של מעלה. המלאך קרוב לקב"ה, ואילו האדם רחוק
ממנו. אולם ביוה"כ קורה דבר פלא: אם בשבת העולם מזדכך יותר ונעשה מעין
עולם הבא, הרי שביו"כ הוא מזדכך הרבה יותר מבשבת, שהלא נקרא היום הזה
'שבת שבתון'. וזאת כיון שהקב"ה בכבודו ובעצמו יורד אל עם ישראל. הקב"ה
נמצא כאן לידינו! ואנו, אנו הפמליא שלו, אנחנו הם המלאכים! לכן כבר מובן
היטב, מדוע יש להתפלל בעמידה, ללבוש בגדי לבן, לא לאכול ולא לשתות, שכן
ביוה"כ ישראל הם הפמליא של הקב"ה - הם המלאכים. ובדין הוא שיאמרו 'ברוך
שם כבוד מלכותו לעולם ועד' בקול רם כמלאך. ומכאן גם יובן היטב ענין יוה"כ:
הקב"ה מגיע לעולם הזה, וכמה טהרה יש בעולם באותה שעה! העולם כולו טובל
במקוה!! (תורת חסד).

(מתוך עלונו של הרב צ'ולק תשפ"ו)

השתיק החפץ חיים זצ"ל פתאום את הציבור

כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכְפֹּר עֲלֵיכֶם

פעם בימי התשובה כשאמרו סליחות בישיבה, השתיק החפץ חיים זצ"ל פתאום את הציבור, ואמר "מה מועילה אמירת הסליחות לספר לקב"ה שחטאנו לו הלא לפניו גלוי וידוע זאת, העיקר הוא לקבל על עצמינו

שלא נשוב לכיסלה" ועורר את העם לתשובה.

ובענין בקשת הסליחה על העוונות, היה מפרש פירוש התפילה שאנו אומרים בעשרת ימי תשובה 'אבינו מלכנו סלח ומחל לכל עוונותינו', ואחר כך 'אבינו מלכנו מחוק ברחמך הרבים כל שטרי חובותינו'. והנה מכיון שכבר ביקשנו הבקשה הראשונה מחילה וסליחה על כל העוונות, אין מקום לבקשה השניה למחוק כל החובות, הלא עלינו לקוות כי נתקבלה התפילה הראשונה של "סלח ומחל לכל עוונותינו".

אמנם ישנם שתי מיני עבירות. א. עבירות שהאדם עבר עליהם בפועל כמו גניבה וגזילה ועוד. ב. עבירות שאדם נתפס עליהם על שלא מיחה באחרים העושים, ומתוך שלא מיחה נקראת על שמו (שבת נ"ד) והוא כמו ערב החתום על השטר חוב, ואי ליכא לאשתלומי מהאי משתלם מהאי.

והנה מתחילה אנו מבקשים על מחילת העבירות, שאנו בעצמנו עשינו בפועל סלח ומחל לכל עוונותינו, ואחר כך אנו מתפללים שימחוק ה' ברחמיו המרובים את החתימה מעל שטרי חובות שערבנו בעדם לבל נתפס חלילה עבורם.

וכה היה מפרש את הבקשה של 'אבינו מלכנו כתבנו בספר זכיות', דלכאורה הבקשה הזאת אין לה ביאור, אם זכינו להיכתב בספר זכיות ניכתב, ואם עוונותינו רבו למעלה, ממילא שאין מקום להיכתב בספר זכיות.

אמנם ישנם כמה מצוות שאנו עושים אותן שלא לשמן לא לשם ה' יתברך, אלא לשם כבוד להתייחר ולהתפאר, ומצוות כאלו אין מקומם בספר זכיות, כי הלא כוונת עשייתן הוא לא לשם ה' יתברך אלא לשם כוונה ופניה עצמית.

אבל הקדוש ברוך הוא ברוב חסדיו יכול לכתוב גם את המצוות האלו בספר זכיות וידין אותנו לכף זכות, כי אם אמנם עשינו המצוות לשם כבוד או נטייה אחרת, אבל תנאי המקום גרמו לזה או המצב גרם לזה או טרדות הפרנסה היו בעוכרינו, ולזה אנו מתפללים כתבנו בספר זכיות, כלומר טהר מחשבותינו להסיר את הסיג והפסולת שערבנו במצוות הללו עד שיצורפו ויוכלו להצטרף למצוות שעשינו לשמה, וירבו זכיותינו ויוצא לאור צדקתינו.

(אשרי האיש' על תהילים מדברי החפץ חיים)

מדוע אין עושים ברכה על מצות התשובה?

נשאלת השאלה: מדוע אין עושים ברכה על מצות התשובה? נאמרו על כך כמה וכמה תשובות:

א. התשובה בפני עצמה אינה

המצוה, אלא עם הוידוי, ולכן אי אפשר לברך רק עליה. ב. ה"אור זרוע" מיישב שאדם מחויב לחזור בתשובה בכל יום מימות השנה, ולא רק בעשרת ימי תשובה, ולכן היא נחשבת למצוה תמידית שאין מברכים עליה. ג. אין מצוה לעשות עבירה כדי לקים מצות תשובה, רק בדיעבד, אחרי שאדם עבר עבירה, יש לו מצוה לחזור בתשובה.

ד. אפשר לקיים את מצות התשובה גם על ידי הרהור בלב, וכמו שמצינו (קדושין מט): "האומר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שאני צדיק, אפילו רשע גמור - מקודשת, שמא הרהר תשובה בדעתו", ועל הרהור לא מברכים.

ה. היות וכבר תיקנו בתפלת שמונה עשרה ברכה על התשובה, "השיבנו אבינו לתורתך וכו'" והחזירנו בתשובה שלימה לפניך", לכן אין צורך בברכה נוספת. ו. אם אדם יברך על התשובה ולבסוף לא יעשה תשובה שלימה - נמצא שבירך ברכה לבטלה.

אבא שלי לא לימד אותי

יש לדקדק, מדוע אומרים: "אנחנו ואבותינו חטאנו", ולא 'אנחנו ואבותינו פשענו' או 'אנחנו ואבותינו עוינו'? המהרש"א (יומא לו) כבר שאל שאלה זו על הפסוק בתהלים (קו): "חטאנו עם אבותינו העוינו הרשענו" - למה על אבותינו כתוב דוקא "חטאנו"?

הוא ביאר, שההבדל בין "חטאנו" ל"עוינו" ו"פשענו" הוא, שעוון הוא במזיד ופשע הוא ממרד, ובהם אין לאדם תירוצים למה עשה את מה שעשה. אבל חטא שהוא בשוגג, יש לאדם אפשרות לטעון שעשה את מה שעשה משום שאבותיו לא למדוהו שזה אסור, ואלו היו אבותיו מלמדים אותו שזוהי עבירה - לא היה עושה את מה שעשה ולא היה בא לידי חטא. 'אבא שלי לא לימד אותי שאסור לדבר באמצע התפלה', לכן נאמר בפסוק: "חטאנו עם אבותינו", וגם בתפלה אומרים: "אֲבֹתֵינוּ וְאֲבוֹתֵינוּ חָטְאוּ", היינו שהם חטאו עמנו כזה שלא לימדו אותנו יפה.

(רבי שלמה לוונשטיין שליט"א מתוך ו'מתוק האור' סדר תפילתינו)

צדיק כתמר יפרח

נפת צופים לחיים טובים ומתוקנים

שלוש דקות למחשבה על המעשים

Wikipedia

הגאון רבי אביגדור מילר זצ"ל: כל שני וחמישי אנו אומרים בתפילת 'והוא רחום' "נחפשה דרכינו ונחקורה", אבל כמעט אף אחד אינו מקיים את זה. השלב הראשון בהכנה לימים הנוראים היא להתחיל לקיים את זה. להתחיל לחפש בדרכינו ולהתבונן במעשינו! האם יש כאן מישהו שהקדיש פעם שלוש דקות למחשבה על מעשיו? אתם רואים, אנשים פשוט אומרים דברים בלי לחשוב עליהם בכלל. הם לא שקרנים, הם פשוט לא יודעים מה הם מוציאים מהפה, אין להם מושג. הדבר הראשון הוא לחפש בדרכינו, חשוב מאד להקדיש כמה דקות מדי פעם לחשוב עם עצמך. גם אם אתה אדם טוב, תמצא מקום רב לשיפור, בלשון המעטה. חייבים להקדיש לזה זמן מיוזמתנו, אסור לחכות שיתפנה לנו זמן מאליו. נפלא מאד לומר סליחות, אבל הכנה לר"ה דורשת הרבה יותר מכך. הרבה יותר מכך, וודאי. ואם אתה רוצה באמת להשתפר, הקדש כמה זמן שתוכל לחיפוש בדרכיך. לא מספיק לשמוע אותי אומר את הדברים, צריך ללכת הביתה ולקיים. אף אחד לא יעזור לך, ולאף אחד לא אכפת ממך יותר ממך עצמך. אז קדימה, התחל לעזור לעצמך! ואם תחפש כראוי, תמצא דברים שלא חלמת שתמצא. ואז - אפשר להתחיל להפוך לאיש אחר.

(מתוך 'תורת אביגדור')

אמרנו לו שלא נזוז משם עד שהוא יגיד

מורן המשיגיה הגה"צ רבי דן סגל שליט"א

נדמה לי שכבר הזכרתי שבפוניבז' היה יהודי בשם רבי אלעזר זכרוננו לברכה, הוא היה מסלבודקה עוד. [היה כמה יהודים שהפוניבז'ער רב זכרוננו לברכה רב החזיק אותם בישיבה לא בתור משרה, הוא נתן להם חדר ואוכל והם יכולים להיות שם וללמוד שם. היו לו כמה יהודים כאלו, ביניהם היה רבי אלעזר].

אז פעם נכנסנו אליו, אני ועוד כמה בחורים, ושאלנו אותו מה העצה ליראת שמים? התחיל להגיד שהוא לא יודע מה רוצים ממנו וכו'. בקיצור אמרנו לו שלא נזוז משם עד שהוא יגיד. טוב, הוא ראה שהמצב מסובך, אז הוא אמר ככה: תלמדו את הפרק הראשון של מסילת ישרים כל כך הרבה פעמים עד שתדעו את זה בעל פה. הוא הוסיף, זה לא משנה ולא גמרא שצריכים לדעת את זה בעל פה, אבל כוונתי, אם תלמדו את זה כל כך הרבה עד שיהיה בעל פה אז זה ייכנס לכל התודעה שלכם, והוא אמר שמי שיעשה את זה מובטח לו שהוא יהיה ירא שמיים. בעיקרו של דבר, הפרק הראשון מדבר על אפסיות העולם, העולם חולף ולא נשאר, רק התכלית מה שזוכים.

אז בשביל להצליח, עד כדי כך להתחיל מחדש בלי להתפעל ממה שהיה עד עתה, זה הדבר הזה של להיות "בכל יום יהיו בעיניך כחדשים". ביותר אתם רואים שהתביעות הקשות שיש בתחילת השנה לאדם, זה ממש מדרגות. עד כדי כך "אני לדודי ודודי לי", כך צריכה להיות המהות, שכל המציאות שלי לדודי. ובמדרגה כזאת שזה גורם שדודי יהיה לי גם כן, לא סתם. ומדובר פה על כל אחד שעבר את השנה שעברה, על כל אשר בא. כרגיל יש לאדם נפילות, ירידות, אי הצלחות. אף על פי כן, "אל תבט מאחוריך". אל תסתכל מה שהיה פעם, אם תסתכל אחורנית תהיה נציב מלח. אל תבט מאחוריך, אלא מה, "בכל יום יהיו בעיניך כחדשים". להתחיל עוד פעם.

הן מה שנוגע ללימוד התורה הקדושה, הן מה שנוגע למצוות, הן מה שנוגע למידות. בין אדם לחברו, בין אדם למקום, כבריה חדשה. וכך אומר רבנו יונה ב"יסוד התשובה", שבן אדם שרוצה להצליח ולהתחיל, יחשוב כאילו היום נולד. אין לו זכות ולא חובה, והוא מתחיל כעת. מדובר על אדם שיכול להיות גם בן ששים שבעים, וגם לו אומרים: "יחשוב כאילו היום נולד". זה לא סתם דמיונות, רבנו יונה לא מדבר דמיונות. הוא אומר שזה היסוד שיכול להביא את האדם להצלחה הכי גדולה, שיחשוב כאילו היום נולד.

(קובץ גליונות נצבים תשפ"ו)

הם שאלו כיצד לנהוג עם ספרי התורה ב'כל נדרי'?

מרן הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

קיבלנו שאלה מבית-אבות בחו"ל, שבו יש זקנים יהודים. לקראת יום-הכיפורים הם שאלו כיצד לנהוג עם ספרי התורה ב'כל נדרי'?

יש מקומות שמוציאים 3 ספרי תורה, ויש 7, ויש המוציאים את כל הספרים שבהיכל, והזקנים שבקהל מחזיקים אותם. אין לאף אחד מאיתנו כוח להחזיק ספר תורה, ונצטרך להיעזר בגויים המטפלים בנו.

ואם כן המראה הזה שספרי התורה המוחזקים על ידי גויים, לא מריח לנו טוב. מה הרב ממליץ לנו לעשות? - שאלו.

והנה, היו לנו כמה פתרונות הלכתיים, אבל הם התבטאו בשאלתם ש'זה לא מריח', והדבר עלול להביא את הזקנים לידי עצבות, וזה עצמו דבר לא טוב.

שאלתי על כך את גיסי מרן הגר"ח קנייבסקי זצ"ל

שאלתי על כך את גיסי מרן הגר"ח קנייבסקי זצ"ל, והשיב לי תשובה מופלאה. הגר"ח אמר שהזקנים יכולים להביא שולחנות קטנים, ויניחו כל ספר-תורה על שולחן אחר, והזקן לא יצטרך להחזיקו, אלא רק לנגוע בו, והדבר יחשב כאילו מחזיקו. (גיסי הביא לכך ראייה מהלכות זימון, שם נאמר ברמ"א (קפ"ב) שיש מדקדקין כשמברכין ברכת המזון ביחיד, על היין, שלא לאחוז הכוס ביד, אלא מניחין את הכוס על השולחן לפניו. וביאר המשנ"ב (ס"ק טו) דהמדקדקים שמברכין על הכוס הוא לצאת ידי האומרים דגם ביחיד טעון כוס, אלא דמהזוהר משמע דיחיד לא יברך על הכוס, לכן מברכין ואין אווזין בידם, ובזה יוצאים ידי הכל, דאפילו האומרים טעונה כוס, הרי הכוס לפניו על השולחן, ואחזיתו אינה אלא למצוה מן המובחר לדברי הכל, עכ"ד.)

וכן בספר תורה גם אם מונח על השולחן לפניו, יש לו מעלה אף שאינו אווזו בידו.

העצה הזו השקיטה את הרוחות בבית-האבות ההוא, כיון שלפני-כן הזקנים היו מאוד לא רגועים, שיאמרו 'כל נדרי' בלי ספרי תורה. וגם על כך אמרו שתלמידי חכמים, כמו הגר"ח, מרבים שלום בעולם.

(מתוך 'אהבת אותנו' פרשת אמור)

אמא, אני רוצה לשתות אוי, יענקל'ה, באמצע הלילה?

הגה"צ רבי שמשון פינקוס זצ"ל

ותשובה ותפלה
וצדקה

אחד היסודות הגדולים בעניין התפילה זו ההכרה שבלעדי הקב"ה איננו יכולים להסתדר!

משל למה הדבר דומה: תינוק בן שנתיים וחצי קורא לאימו באמצע הלילה:

"אמא!"

"מה יש?"

"אני רוצה לשתות".

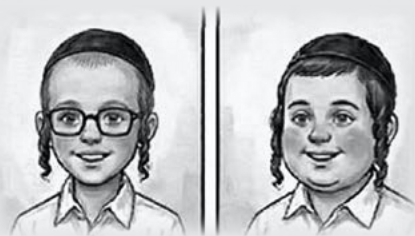
"אוי, יענקל'ה, באמצע הלילה? אין לך מה לעשות?! תסתדר בעצמך..."

כל זה כשהתינוק כבר גדל מעט, אך כשהוא עדיין בן חודש וחצי, אם הוא רק יציץ 'ציוץ' קטן מיד אמו קופצת! מה ההבדל? כשהילד גדל הוא כבר נמצא ברשות עצמו. אמו כבר אינה אחראית עליו, ולא תקום למענו מהמיטה באמצע הלילה. אך תינוק בן חודש וחצי הוא חסר אונים, כל החיים שלו מסורים בידי אמו, ולכן גם באמצע הלילה היא תעשה כל מאמץ לתת לו הכל.

רבוש"ע, אינני יכול לעשות שום דבר

כך גם בענין התפילה. כשיהודי בא לקב"ה ואומר לו: "רבוש"ע, אינני יכול לעשות שום דבר, אני כמו תינוק בן יום שאינו יכול לעשות דבר בכוחות עצמו", הקב"ה יטלו תחת חסותו וידאג לכל מחסורו כאם הדואגת לתינוקה. אך כשיהודי חש שפחות או יותר הוא מסתדר בעצמו, ויש לו רק כמה בקשות על דברים מסויימים שבהם הוא לא כל כך מסתדר... הקב"ה כביכול אומר לו: "אינך תינוק, תסתדר לבד"...! ההרגשה ש"מבלעדיך אין לנו מלך גואל ומושיע" - היא היסוד של תפילה.

(מתוך הגדה של פסח תפארת שמשון)

הצדיקים הצעירים

המדור שבו תזכו בעוה"ז והשכר הגדול שמור לעתיד לבוא

**זֶה כְּמוֹ לִקְחַת דְּלִי מֵלֹא בְּמִים אֲדָמִים וְלִהְשִׁיבָרִיץ אוֹתָם לְכָל עֶבֶר! הַמִּים
הָאֲדָמִים מְלַכְלָכִים אֶת כָּל הַקִּירוֹת, אֶת הַבְּגָדִים שֶׁל הַחֲבָרִים וְאֶת הָרֹצֶפֶה.
אַחֵר כֵּן, קָשָׁה מְאֹד לְנָקוֹת אֶת כָּל הַטְּפוֹת שֶׁהִשְׁפִּיצוּ וְהִתְפַּזְּרוּ!**

חיים וצענקי מספרים על הדבור המטפס ועולה לרקיע

תשובה, זמן שאנו כה זקוקים לרחמים.
לכמה רגעים איש לא דבר. פתאום מילה נראתה לכולם לא
כל כך קטנה...
"רוצה אני," אמר הרבה שמעון, "שננסה להבין את הפח הזה.
איך שמילה אחת של לשון הרע עלולה לחולל השפעה ענקית.
בואו נתנו לי דגמאות והמחשבות: למה דומה לשון הרע?"
הראשון להצביע היה חיימקה. עיניו נצצו כשאמר: "רבה,
לפי דעתי, לדבר לשון הרע זה כמו לקחת דלי מלא במים
אדמים ולהשפיריץ אותם לכל עבר! המים האדמים מלכלכים
את כל הקירות, את הבגדים של החברים ואת הרצפה. וגם
אם ננסה אחר כך לנקות- קשה מאוד לנקות את כל הטפות
שהשפירצו והתפזרו!"

כמו ריח חריף ונורא של בואש

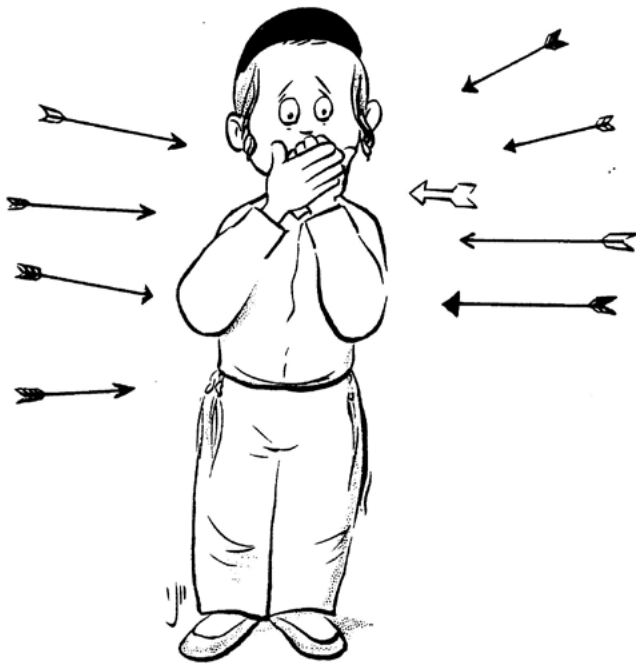
"מפתיע ומדויק מאוד, חיים!" שבח הרבה. "הדבור הרע מכתיים
ומשאיר רשם שקשה מאוד למחק."
אז קם יוסף והוסיף המחשה משלו: "רבה, אני חושב שלשון
הרע זה כמו ריח חריף ונורא של בואש שנפוץ לכל עבר.
מישהו אחד משפיריץ קצת, ופתאום כל האזור מתמלא
בצחנה. גם מי שלא רצה להריח נושם את האויר הזה. הריח
הרע נמצא באויר, ואי אפשר לעצור אותו!"
הרבה שמעון הניד את ראשו בהסכמה עמקה: "אמת ויציב.
לשון הרע מרעיל את האויר הרוחני."
לאחר מכן פתח שמוליק ואמר: "רבה! לי יש המחשה על
איך מעשה קטן עושה רשם גדול: זה כמו ללחץ על כפתור
אזעקה קטן. אדם אחד לוחץ על הכפתור- שזה מעשה
קטן מאוד, רק להזיז את האצבע- ופתאום גורם לסירנות

המים הם ימי עשרת ימי תשובה, ובת"ת האוירה רצינית
וקדושה. יום הכפורים ממש בפתח, וכל ילד בפתח מרגיש
את גדל השעה. אפילו בהפסקות, שבדרך כלל היו מלאות
בקולות ובצחוק, מורגשת אוירה רצינית יותר. כולם דברו,
כמובן, אבל הייתה תחושה שכולם יודעים: אלה ימים אחרים.
ימים שבהם כל אחד רוצה להשתפר ולבדק איך אפשר להגיע
ליום הקדוש טוב יותר.

בבקר נכנס הרבה היקר, הרבה שמעון הצדיק, לפתח, כשספר
ישן בידו. הוא הניח אותו בעדינות על הסטנדר, הביט
בתלמידים במבט חם ואוהב, ועצר לרגע ארוך של דממה.
"תלמידי היקרים," פתח הרבה בקול רך שסחף את כולנו,
"עוד ימים אחדים נעמד כולנו לפני מלך המלכים ביום
הכפורים. כולנו מבקשים מחילה, כולנו רוצים שנה טובה
ומתוקה. אך האם הרהרנו פעם מה קורה לדבורים שכלנו
כשהם יוצאים מהפה?"

הוא פתח את הספר וקרא מתוכו בנעימות: "מִרְן ה'חִפֵּץ
חַיִּים, בְּהַקְדַּמְתּוֹ לַסֵּפֶר 'שְׁמִירַת הַלָּשׁוֹן', כּוֹתֵב כֵּן עַל לָשׁוֹן
הָרַע: 'נִרְאָה פְּשׁוּט שֶׁהִטַּעַם שֶׁהַחֲמִירָה הַתּוֹרָה כָּל כֵּן בָּזָה
הָעוֹן, מִשּׁוֹם שֶׁמַּעוֹרֵר בָּזָה הָרַבָּה אֶת הַמְּקַטְרֵג הַגָּדוֹל עַל
כָּלל יִשְׂרָאֵל'. דַּעוּ לָכֵם, הַמְּשִׁיב הָרַבָּה שֶׁמַּעוֹן וְהַבִּיט בַּעֲיֵנֵי
הַיָּלָדִים, 'שֶׁלֵּכֶל דְּבוּר וְדְבוּר שֶׁל אָדָם יֵשׁ כּוֹחַ רוּחָנִי מִמָּשִׁי!
מִלָּה אֵינָה נַעֲלָמֶת בְּאוֹיֵר. כְּשֶׁאָדָם מְדַבֵּר לָשׁוֹן הָרַע, הַדְּבוּר
הַזֶּה עוֹלָה לְמַעְלָה מִמָּשׁ, מִטַּפֵּס וְעוֹלָה לְרָקִיעַ, וְכִשְׁהוּא
מַגִּיעַ לַשָּׁמַיִם- הוּא, חֲלִילָה, מַעוֹרֵר קְטְרוּג נּוֹרָא. הוּא כְּבִיכּוֹל
'מַעִיר' אֶת הַשָּׁטָן וְנוֹתֵן לוֹ כּוֹחַ לְקַטְרֵג עַל כָּל עַם יִשְׂרָאֵל,
חַס וְשָׁלוֹם!"

הדברים חלחלו ללב של כולם, דווקא עכשיו בעשרת ימי

ענקיות לצרור בכל הבנין, אורות אדמים מתחילים להבהב, וכל האנשים נבהלים!"

"כמה שזה נכון", אמר הרבה, "כך הדבור הקטן שלנו מפעיל דברים משמעותיים בשמים."

אהרלה הרים את ידו והוסיף: "רבה, זה כמו כדור קטן של שלג שמשתרר בראש הר מושלג. מתחיל קטן, אבל הוא מתגלגל, נעטף בעוד שלג, גדל וגדל, דוחף עוד אבן ועוד אבן, ובסוף עלול להפך למפלט ענקי!"

"מדהים, אהרלה!" קרא הרבה שמעון. "השפעה שמתגלגלת וגדלה למרחקים!"

הדגמאות היפות המשיכו...

"לי יש משהו אחר", קרא יהודה. "לשון הרע היא כמו ניצוץ קטן שנופל על עשב יבש. הניצוץ עצמו קטן וכמעט לא נראה. אבל אם יש רוח והעשב יבש - בתוך רגע האש יכולה להתפשט למקום אחר לגמרי..."

שורה ארוכה של אבני דמינו

"זה כמו שורה ארוכה של אבני דומינו", אמר שמואל. "אתה נוגע רק באבן הראשונה. אפילו לא דחפת את כל השורה. רק נגיעה קטנה. אבל האבן הראשונה נופלת על השנייה, השנייה על השלישית, וכך הלאה - עד שבסוף נופלות כל האבנים..."

הרב שמעון הביט בכתה ונראה היה שהוא מרוצה במיוחד. "שימו לב", אמר, "כמה דגמאות שונות הבאתם כאן: מים שמתפזרים, ריח שמתפשט, אזעקה שמפעילה בנין שלם, כדור שלג שמתגלגל, ניצוץ שמדליק אש ודומינו שמפיל שורה שלמה. אבל לכולם יש משהו אחד משותף: המעשה קטן - והתוצאה גדולה בהרבה ממה שאפשר היה לדמינו."

הרבה שמעון יצא מאחורי הסטנדר, פגיו קרנו מהתרגשות. "אשריכם תלמידי!" קרא הרבה. "הבנתם את הדבר על בוריו! כל דבור שלנו אינו סתם הבל פה - הוא כח גדול. כשחלילה מדברים רע, במילה קטנה עלולים לתת כוח למקטרג הגדול למעלה. אך תזכרו את הצד השני והנפלא של המטבע!"

אותו ילד מקבל מצב רוח טוב

הוא הביט בכולם בחיוך רחב והוסיף: "כשאנו שומרים על הלשון, כשאנו מדברים מילים טובות, מלמדים זכות, משבחים את החברים ומרבים אהבת חנם - גם המילה הקטנה הזאת שלנו יכולה לפעל לטובה!"

"תארו לעצמכם", המשיך הרב, "שאחד מכם אומר לחברו מילה טובה. אולי בעיניכם זו רק מילה אחת. אבל החבר

מתחזק. אחר כך הוא מתייחס יפה יותר למישהו אחר. אותו ילד מקבל מצב רוח טוב ומחליט לותר במקום לריב. וכך, מילה אחת טובה ממשיכה הלאה והלאה. גם לטוב יש 'דומינו'! גם מילה טובה יכולה להתגלגל ולהביא אחריה עוד ועוד טוב. "כשאנו מדברים טוב", המשיך הרב שמעון, "כשאנו בוחרים לשתוק במקום שהיצר דוחף לדבר, כשאנו דנים את החבר לכף זכות ובוחרים לראות את הטוב - אנחנו משתמשים בכלים שהקדוש ברוך הוא נתן לנו בצורה הנכונה."

הוא סגר את הספר בעדינות. "ועכשיו אני רוצה שכל אחד יקח אתו קבלה קטנה לימים האלה. לא קבלה ענקית שאולי קשה לקיים. משהו קטן ומעשי: לחשב רגע לפני שמספרים משהו על חבר. לעצור מילה אחת. או לומר בכל יום מילה טובה אחת למישהו. כי לפעמים דוקא הדבר הקטן ביותר הוא זה שמתחיל שנוי גדול."

את השיעור המיוחד של הרב שמעון הצדיק, כולנו לא נשכח. נתפלל מתוך הבנה עמקה שהפה הוא כלי קדוש, ושכל אחד מאתנו יכול לבחור מה להוציא ממונו: חלילה דבור שמזיק, או מילה טובה שמוסיפה אור.

ובעשרת ימי תשובה, כאשר כולנו מבקשים רחמים ומחילה, אולי זו אחת הקבלות היפות ביותר שנוכל לקחת אתנו: לשמר על הפה - ולהשתמש בו כדי להוסיף טוב, אהבה ושלוש בעם ישראל.

גמר חתימה טובה ושנה טובה ומתוקה מתוקה!

היצר הרע יטען שחמד לצון שלא שיער שאנחנו טיפשים כל כך!

הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל

סתם פיות משטיינינו ומקטרגינו

מי הם "משטיינינו" ומקטרגינו? גילו לנו זאת בגמרא, באמרם: הוא שטן הוא יצר הרע הוא מלאך המוות. יורד ומתעה, ואז הוא היצר הרע, עולה ומרגיז, ואז הוא השטן. נוטל רשות מהקדוש ברוך הוא ונוטל נשמה, ואז הוא מלאך המות (בבא בתרא טז).

כמה מרגיז, כמה מקומם! כשהוא יורד ומתעה, הוא מתחזה כחבר הטוב ביותר, מפתה בחלקת לשונו, מסית ומדיח, ומבטיח הרים וגבעות, איזה "שכר עבירה" צפוי לנו (בבא בתרא נח). חטאנו, והתאכזבנו. איזה מפח נפש, הבטחות סרק. דמיונות, ותו לא. והותיר אותנו עם רגשות אשמה ונקיפות מצפון, ונעלם.

נעלם? לאן? אה, עלה למרום, לקטרג עלינו!

איזו חוצפה! הוא שהחטיא, הוא שהסית, הוא שהדיח - והוא משטין ומקטרג ותובע עונש?

אבל הוא חורץ לשון נגדינו. מצביע על סעיף מפורש בשלחן ערוך: "בכל דבר שלוחו של אדם כמותו, חוץ מלדבר עבירה. דקיימא לו, אין שליח לדבר עבירה" (חשן משפט קפב). וכתב הסמ"ע: שדברי הרב ודברי התלמיד, דברי מי שומעין - כמו שאמרו בגמרא (סנהדרין כט) שכל יכול היה הנחש הקדמוני לטעון, ולהיפטר מעונש - ויכול המשלח לומר: "סברתי שלא ישמע לי לעשותו..."

אתם שומעים?! היצר הרע יטען שחמד לצון, ותו לא! שלא עלתה בדעתו שנשמע בקולו ונעבור עבירה! שלא שיער שאנחנו טיפשים כל כך!

הוא עצמו מופתע שצייתנו לו. ומתקומם, ועולה להלשין... ובקולו - נשמע!?!...

הלא מכל המדרגות ראוי שנפילו, עד מעמקי התהום!

(מתוך 'והגדת' אלול ראש השנה)

אמרתי לה וכי אני גוי הרי גם אצלי זה עשרת ימי תשובה

הגאון רבי יהודה עדס שליט"א

אני אספר עובדא אחת שבדידי הוה עובדא, והייתי משתומם על זה כחדא שעה. היה בעשרת ימי תשובה איזה ענין ציבורי ממדרגה ראשונה שנגע לישיבה שלנו ועוד ישיבות, והיינו מוכרחים את ההכרעה של מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, נסעתי לביתו נכנסתי ואף

אחד לא היה בדרך, והגעתי לפרוזדור הצר וכבר ראיתי אותו שהוא יושב ליד השולחן ולומד, אכן איך שאני בא להיכנס לפתע הגיעה הרבנית לאה אויערבאך ע"ה אשת חבר להגאון הגדול רבי עזריאל שליט"א ואמרה לי שלא שייך להיכנס לאבא בזמן של עשרת ימי תשובה, אמרתי לה וכי אני גוי הרי גם אצלי זה עשרת ימי תשובה, ובכל זאת יש כאן שאלה דחופה שנוגעת לכמה וכמה ישיבות וצריך את הכרעתו, הרי אני כבר כאן ואני נמצא ממש לידו, ויש לי אנן סהדי שאם רבינו היה יודע שאני כאן היה אומר לי להיכנס, ואעפ"כ היא אמרה אמנם יש כאן בעיה גדולה וצריך לדעת מה לעשות, אבל בכל זאת אין מציאות להיכנס אל האבא ולהפסיק אותו מלימוד אפילו לשתי דקות בעשרת ימי תשובה.

כשחזרתי לביתי חשבתי לעצמי

וחשוב לי להדגיש שהקשר והידידות שכבר היה לי באותו הזמן עם רבי עזריאל שליט"א זה ממש כמו אחים, ואעפ"כ היה לה את הכח לא לתת לי להיכנס כיון שההבנה שלה היתה כל כך ברורה שבעשרת ימי תשובה אין מושג לבטל את האבא מלימוד אפילו לשתי דקות. כשחזרתי לביתי חשבתי לעצמי קבלתי כאן שיעור מה זה עשרת ימי תשובה שאסור להפסיק ללמוד אפילו דקה אחת. צריכים לדעת שהנקודה של רבינו זי"ע היא שהוא למד ולמד ולמד.

(דברי הספד על מרן, מתוך ריש"א דגלותא)